

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

No 54

MAGYAR
OPERA
200+

OPERA TREZOR

Gyöngyösi Levente
**A Mester és
Margarita**

*The Master and
Margarita*

opera-musical két felvonásban
opera-musical in two acts

Sáfár Orsolya, Kálmán Péter

TARTALOM

Alkotók és szereposztás	6
Lejátszási lista	8
Ismertető	12
Cselekmény	18
Librettó	25

CONTENTS

<i>Cast and creative</i>	100
<i>Tracklist</i>	102
<i>About the piece</i>	106
<i>Synopsis</i>	112
<i>Libretto</i>	119

Gyöngyösi Levente **A Mester és Margarita**

opera-musical két felvonásban, magyar nyelven

Eredeti regény **MIHAIL AFANASZJEVICS BULGAKOV**

A librettót Bognár Róbert és Schlanger András forgatókönyve alapján írta **VÁRADY SZABOLCS**

Woland, a Sátán **KÁLMÁN PÉTER**

Hella, szexi vámpirlány **RÁCZ RITA**

Behemót, hatalmas fekete kandúr **GAVODI ZOLTÁN**

Fagót, kerge karnagy **KISS TIVADAR**

Mihail Maszterov, a Mester, fiatal író / Jesua, vándorfilozófus **BALCZÓ PÉTER**

Margarita, a Szovjet Írószövetség titkárnője, a Mester szerelme **SÁFÁR ORSOLYA**

Berlioz, a Szovjet Írószövetség elnöke / Kajafás, főpap **HÁBETLER ANDRÁS**

Hontalan Iván, ifjú költő / Lévi Máté, Jesua tanítványa **VARGA DONÁT**

Latunskij, kritikus / Júdás, az áruló **DÉKÁN JENŐ**

Poncius Pilátus, Júdea prokurátora **KOVÁCS ISTVÁN**

Patkányölő centurio **KISS ANDRÁS**

Rendőr **KÖRÖSI ANDRÁS**

1. ápoló / Jimmy, vámpír **ERDŐS RÓBERT**

2. ápoló / John, vámpír **ZAJKÁS BOLDIZSÁR**

Boszoj, házfelügyelő **GULYÁS BENCE**

Konferanszié **CSÉMY BALÁZS**

Nővér az elmeklinikán **VÁRHELYI ÉVA**

1. férfi / Részeg / Monsieur Guillotin **FARKAS ANDRÁS**

2. férfi / Fontos elvtárs / Néró császár **PAPP BALÁZS**

Egy nő / Fiatal nő / Lucrezia Borgia **FENYVESI GABRIELLA REA**

Takarítónő **RUSZÓ ALEXANDRA**

Karmester **HOLLERUNG GÁBOR**

Közreműködik: Magyar Állami Operaház Zenekara (koncertmester: **NAGAO HARUKA, KÁLLAI ERNŐ**) és Énekkara (karigazgató: **CSIKI GÁBOR**), valamint **HÁMORI MÁTÉ** és **CSISZÁR FERENC** (akusztikus és elektromos gitárok), **SIMKÓ-VÁRNAGY MIHÁLY** (basszusgitár), **NAGY ZSOLT** (dob), **GYÖNGYÖSI LEVENTE** (billentyűs hangszerek), **GERA GÁBOR** (tangóharmonika)

A felvétel az Eiffel Műhelyház Fricsay Ferenc stúdiójában készült 2021 februárjában és májusában

Zenei rendező **GYÖNGYÖSI LEVENTE**

Hangmérnök **ERDÉLYI PÉTER, HORVÁTH TAMÁS, KONDÁS FERENC**

Keverés és mastering **ERDÉLYI PÉTER**

A felvétel a Magyar Állami Operaház tulajdona

Lejátszási lista

I. FELVONÁS

1	Nr. 1 Introduzione – <i>Megyünk a fényes jövőbe</i> (Berlioz, Mester, Latunskij, Iván, Margarita, énekkar)	9'11"
2	Nr. 2 Aria – <i>Hova kerültem? Ki vagyok én?</i> (Mester).	3'46"
3	Nr. 3 Duetto – <i>Bocsánat, jaj, ne haragudjon</i> (Margarita, Mester).	3'40"
4	Nr. 4 Sestetto – <i>Őn Mihail Maszterov író?</i> (Rendőr, Mester, Latunskij, Margarita, 1. ápoló, 2. ápoló).	2'59"
5	Nr. 5 Terzetto – <i>Kedves Berlioz elvtárs</i> (Iván, Berlioz, Woland).	3'14"
6	Nr. 6 Passio – <i>Istenek, istenek, mért büntettek engem?</i> (Pilátus, Jesua, Patkányölő).	10'36"
7	<i>Négyszemközt akartál beszélni, hégemón</i> (Kajafás, Pilátus, énekkar).	6'05"
8	Nr. 7 Terzetto e Coro – <i>Így volt, pontosan így</i> (Woland, Berlioz, Iván, énekkar)	7'09"
9	Nr. 8 Aria e Coro – <i>Megőrültem, meg</i> (Iván, Latunskij, énekkar).	5'02"
10	Nr. 9 Aria – <i>Örvénylik a folyó a híd alatt</i> (Margarita)	5'37"
11	Nr. 10 Finale – <i>Rettentő egy jó hely Moszkva</i> (Hella, Behemót, Fagót, Boszój).	6'54"
12	<i>Kedves közönség, nagyérdemű publikum!</i> (Konferanszié, Fagót, Woland, Behemót, Hella, énekkar)	5'43"
13	<i>Kíváncsiak, hova tűnt a pakli kártya?</i> (Fagót, 1. Férfi, 2. Férfi, Egy nő, Hella, Behemót, Woland, énekkar).	2'49"
14	<i>És, hogy ezt a sok pénzt elkölteni könnyű legyen</i> (Fagót, Hella, Behemót, énekkar)	3'55"

II. FELVONÁS

15	Nr. 11 Coro – <i>Ő de jó itt, ő de szép itt</i> (énekkar)	3'10"
16	Nr. 12 Scena e Duetto – <i>Kényszerzubbony? Megőrültek?</i> (Fontos elvtárs, Részeg, Fiatal nő, Takarítónő, Nővér, Mester, Iván).	5'50"
17	Nr. 13 Coro – <i>Hull szemünkből könnyek árja</i> (nőikar)	2'17"
18	Nr. 14 Aria – <i>Én ökör! Én ostoba, béna!</i> (Lévi Máté).	1'59"
19	Nr. 15 Quartetto – <i>Elfogtuk ezt az embert, hégemón</i> (Patkányölő, Pilátus, Lévi Máté, Júdás).	4'10"
20	Nr. 16 Quartetto – <i>Nem bírtam otthon</i> (Margarita, Behemót, Fagót, Hella).	4'59"
21	Nr. 17 Sabba – <i>Ő, ez a krém!</i> (Margarita, nőikar)	4'50"
22	Nr. 18 Quartetto – <i>Üdvözlöm, Margarita</i> (Woland, Behemót, Fagót, Hella).	3'07"
23	Nr. 19 Aria con Coro – <i>Köszöntelek, barátaim / Mert vagyok, aki vagyok</i> (Woland, énekkar)	5'07"
24	Nr. 20 Il ballo della Satana – <i>No de elég a szóból / Itt jön az első táncosa</i> (Woland, Margarita, Fagót, Behemót, Néró, Lucrezia Borgia, Guillotin, Jimmy, John, Hella, énekkar).	5'42"
25	<i>Hölgyeim és uraim, ladies and gentlemen</i> (Woland, Berlioz, Hella, Behemót, Fagót, énekkar)	3'23"
26	Nr. 21 Sestetto – <i>Hol vagyok?</i> (Margarita, Woland, Fagót, Behemót, Hella).	2'46"
27	<i>Mester! – Margarita!</i> (Margarita, Mester, Woland, Hella, Behemót, Fagót).	6'20"
28	Nr. 22 Introduzione e Arioso – <i>Jó egészséget, hégemón! / A gyávaság a legnagyobb bűn</i> (Patkányölő, Pilátus)	5'08"
29	Nr. 22b Intermezzo – <i>Nem vártalak, Lévi Máté</i> (Woland, Iván)	0'29"
30	Nr. 23 Sestetto – <i>Nem rossz mű</i> (Woland, Hella, Behemót, Fagót, Margarita, Mester).	2'18"
31	<i>Tudja meg, tudja meg, ő, tisztelt Mester</i> (Woland, Margarita, Mester, Behemót, Fagót, Hella).	2'42"
32	<i>Hát élünk! Ez lehet?</i> (Mester, Margarita, Hella, Behemót, Fagót, Woland)	1'54"
33	Nr. 24 Coro – <i>Galaxisok gomolyognak</i> (énekkar)	4'50"

Játékidő **147'44"**

Kovács István, Balczó Péter, Kőrösi András, Kiss András

A MESTER ÉS MARGARITA: egy új zenés színpadi műfaj kísérlete

Keletkezés

Valamikor az 1990-es évek vége felé, zenekadémistaként, barátaimmal kedvelt szórakozásunk volt, hogy ösz-szegyültünk egyikünk lakásán és előadást tartottunk egy számunkra kedves témáról: irodalmi, zenei vagy akár filmművészeti alkotásokról. Jómagam Mozart *Le nozze di Figaro*járól beszéltem az egyik ilyen alkalommal. Ezeket az előadásokat mindannyian rendkívül komolyan vettük – én több héten keresztül készítettem a sajátomra.

Egy másik alkalommal Mihail Afanaszjevics Bulgakov szatirikus nagyregényéről, *A Mester és Margarita*ról volt szó. Az egyik legjobb barátom beszélt róla óriási lelkesedéssel, rengeteg adattal és fényképpel megtámogatva, ugyanis nemrég tért haza Moszkvából, ahol alkalma nyílt végigjárni a regény helyszíneit. Háttérben a fényképekkel, mely áhítattal a hangjában hosszú részleteket olvasott fel a műből, melyet rendkívül inspirálónak találtam. *„Micsoda ka-rakterek! De hiszen ez egy vérbeli operaszűzse!”* – tört ki belőlem a lelkesedés, mire a többiek nevettek: *„Hát ird meg, mire vársz?” „Ó, ez még túl korai lenne...”* – hervadtam le azonnal. *„Majd talán ötvenéves korom után...”*

A körülmények úgy hozták, hogy már harmincnyolc éves koromban alkalom kínálkozott ennek az ízig-vérig posztmodern regénynek, e csodás női Faust-analógiának a megzenésítésére. Régi alkotótársam, a Budafoki Dohnányi Zenekar zeneigazgatója, Hollerung Gábor 2013-ban felkért egy könnyedebb hangvételű, de nagyobb szabású mű megírására. *„Miért is ne...?”* – gondoltam már az irodájából kifele jövet. *„Miért is ne lehetne ez a könnyedebb hangvételű darab éppen A Mester és Margarita?”* És felsejlett bennem egy olyan nagyszabású színpadi mű képe, amely ugyan operaként viselkedik, mégis könnyűzenei elemek szövik át, miáltal megvalósíthatnám egy olyan zeneszerzői elképzelésem, mely már igen régóta motoszkált bennem.

Mindig is furcsának találtam, ahogyan a XX. században kortárs komolyzene és kortárs könnyűzene végleg elszakadt egymástól. Hiszen Monteverdi, Haydn, Mozart, Verdi és sokan mások rendszeresen beledolgozták műveikbe koruk nép- és könnyűzenéjét, miáltal a lehető legmagasabb művészi színvonalra emelték azt. Manapság viszont mi, kortárs zeneszerzők hajlamosak vagyunk a legmélyebb megvetés hangján beszélni azokról az irányzatokról, melyek ébredéstől elalvásig kitöltik, meghatározzák az átlagember mindennapjait világszerte. Pop, rock, rap,

soul, funky, techno – nemcsak koncertarénákban, hanem bevásárlóközpontban, rendelőben, váróteremben: mindenütt zene szól, de emellett kamaszok milliói találják meg saját érzéseik lenyomatát egy-egy slágerben – mi meg egy vállrándítással elintézzük az egészet: hiszen ez csak értéktelen könnyűzene (miközben ezzel a merev elutasítással a zene több örök dimenziójától, például az örömmzenéléstől fosztjuk meg magunkat és műveinken keresztül az utókort). Ők (a könnyűzenészek és közönségük) meg kis túlzással azt sem tudják, hogy kortárs komolyzene létezik. Engem személy szerint mindig is lebilincsel bizonyos könnyűzenei irányzatok frappáns dallamképzése, szellemes ritmikai képleteik, erőteljes hatásmechanizmusuk. Időről időre próbáltam használni, beépíteni bizonyos harmóniai és ritmikai elemeiket a műveimbe, de *A Mester és Margarita*val komoly esély kínálkozott egy ennél jóval nagyobb szabású zenei szintézis megvalósítására.

A tervhez kitűnő segítőket sikerült megnyerni: a mű librettóját Schlanger András és Bognár Róbert szövegkönyve nyomán Várady Szabolcs költő, Magyarország legtapasztaltabb szövegkönyvírója készítette el.

Szerkezet

Az opera felépítésében kevés konkrét eltérést mutat Bulgakov regényétől, de természetesen jelentős számú mellékszereplőtől voltunk kénytelenek megválni (melyek közül a leglátványosabb, hogy a Sátán követőinek számát, alkalmazkodva az operai hármasság jól működő hagyományához, négyről háromra csökkentettük, tehát a rokonszenves Azazello kimaradt a műből), illetve hogy dramatizáltuk és a mű nyitójelenetévé emeltük a Szovjet Írószövetség (a regényben: TÖMEGIR) ülését, melynek során kizárják maguk közül a „nem szocialista-realista” regénnyel jelentkező írókat, a Mestert. Úgyszintén fontos különbség, hogy a regénnyel ellentétben a szerelmespár, a Mester és Margarita karakterei jóval fiatalabbak, húszas éveik elején járnak, így egy klasszikusan naiv, elfogódott elsőszereplős-szituációt mutatunk be a Nr. 3 Duettnben.

Ezek után Woland megjelenésével (melyet a Patriarsije Prudiról a Gribojedovba helyeztünk át) az I. felvonás hátralévő részében nagyjából lezajlik a könyv első felének cselekménysorozata: a híres vita Jézus létéről vagy nemlétéről, a passió-szál első felének a megjelenítése, Berlioz halálának megjövendölése és bekövetkezése, valamint Iván idegösszeomlása. Kézenfekvőnek tűnt a Varietés-színházban játszódó nagy tömegjelenetet megtenni a kétfelvonásos mű I. felvonásának fináléjával, bár dramaturgiai funkciója első látásra viszonylag csekély (le-számítva, hogy remek alkalmat biztosít Wolandnak és kíséretének, elsősorban Fagótnak a színészi és énekesi

brillírozásra). Ezzel azonban lehetővé vált, hogy az I. felvonás szinte minden eseménye dramaturgiailag egy irányba: a bolondokháza irányába mutasson, tekintve, hogy nemcsak a Mestert, hanem később Ivánt és a Varietésszínház közönségének számos tagját is ide szállítják. Így kézenfekvő módon a II. felvonás itt, Sztravinszkij professzor elmeklinikáján kezdődhet és a nyitókórus utáni Nr. 12 Mester-Iván duett alkalmat nyújthat a Mester címszereplőhöz mérten kissé alulreprezentált szerepének erősítésére. Ezek után, egy rövid passió-betétet követően a cselekmény nyílegyenesen haladhat Margarita felkérésétől a bálkirálynői szerepre a felvonás és a mű tetőpontjáiig, a Sátán báljáiig (Nr. 20) Innentől kezdve viszont már csupán a szálak (mégoly izgalmas) elvarrása: Margarita tettének következményei, a természetfölötti hatalmak paktuma, valamint Pilátus megtérése marad hátra.

Stilusrétegek

A mű, műfaját tekintve, körülbelül félúton helyezkedik el a hagyományos értelemben vett opera és a XX. század második felében kialakult könnyűzenei fogantatású színpadi műtípusok (rockopera, musical) között. Ez értendő mindenekelőtt a hangzásra: a szimfonikus zenekar mellett a darab alkalmaz egy teljes rockzenekart is (két gitár, basszusgitár, dobfelszerelés és két szintetizátor). Ám e döntéstől nemcsak a mű hangszerelési lehetőségei bővülnek ki jelentősen, hanem létrejöhet egy, a szokásos (komoly- vagy akár könnyűzenei fogantatású) színpadi művek stílusvilágánál jóval tágabb zenei-dramaturgiai eszköztár is, ugyanis a két zenekar (és az általuk megszólaltatott zenei anyagok) meglehetősen sokszínű viselkedésformát képesek tanúsítani a mű során:

- szimfonikus inspirációjú tételek (Nr. 1, 3, 4, 8, 11, 12, 14, 17, 18, 21, 23);
- rock inspirációjú tételek (Nr. 6 első fele, 10 eleje, 19, 20, 22, 24);
- musical inspirációjú tételek, ahol a rockhangszerek nem zenekarként, hanem szólisztikusan, a szimfonikus hangzásba ágyazva szerepelnek (Nr. 2, 5, 7, 9, 13, 16)
- valamint legextrémebb példaként a mű körülbelüli centrumában elhelyezkedő Nr. 15 Kvarsett, amelyben a stílusok szabályos tűzijátéka zajlik: a szereplők lélekábrázolása érdekében kis túlzással ütemenként változik át a tétel jazzes-funkys alapú musicalzenéből operává, kemény rockká, kávéházi jazzé és vissza.

A szereplők karakterizálása felől nézve ugyanakkor elképzelhető egy másfajta csoportosítás is, amennyiben

- a Mester és Margarita, a mű pozitív főszereplőinek zenéi általában egy Mozarttal rokonítható, (neo)klasszikus ihletésű stílust használnak (Nr. 3, 12 második fele, 21, 23);

- amikor nem (elsősorban az áriáikban), akkor egy jól körülhatárolható musicales nyelven szólnak meg (Nr. 2, 9);
- Woland zenei anyagában jól észrevehető jellemfejlődés mutatkozik, melynek során egy titokzatosabb, gunyoros, ragtime-szerű karakterből (Nr. 5, 7) fokozatosan jut el a II. felvonás Aerosmith-stílusú keményrockot parafrázáló „nagyáriáiáig” (Nr. 19). A keményrockos hangvétel a kíséretére is jellemző (Nr. 10 eleje);
- Pilátus, Jesua és Patkányölő egy, a *Jesus Christ Superstar* világát idéző beat-rock világban mozog szívesen (Nr. 6, 15, 22);
- a szovjet-orosz miliót egy Csajkovszkijt és Sosztakovicsot, de a XX. század tömegdalait is idéző zenei világ jeleníti meg (Nr. 1, 4, 7 vége, 12 eleje).

Nagy kérdés, hogy mi képes összetartani ezt a rengetegféle szint, stíluskavalkádot. Nos, talán nem elsősorban a zeneszerző feladata választ adni e fontos kérdésre, néhány támpont azonban adható. Egyrészt pár apró, de többször visszatérő téma vagy motívum (Nr. 3: Margarita „*Ha szomorú vagyok és fáradt*” szerelmi témája, Nr. 6 eleje: Pilátus „római légző”-motívuma, Nr. 5: Woland „*Foglalkozásom: mágia*” témája stb.) segít a mű kohézióját megteremteni, másrészt az a jól észrevehető jelenség, hogy a mű szinte mindig, még a legvadabb rockzenék közben is, mégiscsak és elsősorban operaként viselkedik, tehát a zenei anyagok a jellemábrázolás szolgálatában állnak, azaz hirtelen abbamaradnak vagy megváltoznak, ha a drámai szituáció úgy kívánja.

A felvétel

A két és fél óra hosszúságú mű jelen hangfelvétele rendkívüli kihívás elé állította úgy az előadókat, mint a hangtechnikai szakembereket. A rockzenekar jelenléte miatt a hangfelvételt a könnyűzenében használatos módon, nem egyszerre, hanem részegységenként külön-külön készítettük el: először a rockzenekar tagjai egyenként játszották fel a szólamukat, erre került rá a szimfonikus zenekar és kórus anyaga, végül pedig az énekes szólisták következtek.

Ezek után hosszú ideig tartott a keverési-hangzási koncepció kidolgozása. A hallgató számára ugyanis mindeme külön felvett anyagnak az akusztikai egység élményét kell nyújtania, tehát úgy kell számára tűnnie, mintha a teljes együttes egyszerre énekelt-játszott volna. Ezentúl a rockzenekarnak önmagában is jól, erőteljesen, „rockosan” kell szólnia. A szimfonikus zenekarnak is, mely a mű jó részében egyedül játszik, hoznia kell a megszokott

nagyoperai, szimfonikus hangzást. Azonban jó pár tétel van a műben, amelyben a két elvárásnak egyszerre kell megvalósulnia, úgy, hogy ne üssék egymást. Szimfonikusan áttetsző, ugyanakkor rockosan "dögös" hangzást kellett elérnünk – rendkívüli nehézségű hangmérnöki feladat, igen ingoványos talaj, melynek megoldása során a felvétel minden egyes részegységének meg kellett találni az akusztikai helyét és funkcióját.

Őszintén remélem, hogy a művet hallgató zenerajongó ugyanolyan élvezettel helyezkedik bele művünk világába, mint amilyen élvezet volt számunkra azt megírni, majd jelen felvételt a maga bonyolultságában elkészíteni. Bízom benne, hogy e különleges, sokféle zenei stílust egyesíteni-közelíteni kívánó zenei koncepció révén közelebb kerülhet az opera- (és musical!) -szerető közönséghez a kommunista Moszkvában megjelentő Sátán, a szerelméért még övele is cimborálni hajlandó bátor fiatal nő, Margarita, valamint a bűnbánó Pilátus abszurd, de érzelemteli és katartikus felemelő története.

Gyöngyösi Levente

Hábetler András, Kálmán Péter, Kiss Tivadar, Varga Donát

Cselekmény

I. FELVONÁS

Nr. 1 Bevezető

A Szovjet Írószövetség, a Gribojedov-ház előtti téren moszkvaiak tömege zúgolódik: míg ők éheznek, bent a szovjet irodalom kiválasztottjai esznek-isznak, dőzsölnek. Az egyik teremben az írószövetség elnöksége ülésezik BERLIOZ elnök vezetésével. Az ülés tárgya: egy fiatal író, Mihail Maszterov, a MESTER megbotránkoztató új regénye Jézusról és Pilátusról. Latunszkij kritikus feljelentése alapján a Mestert, védekezése ellenére, kizárják az Írószövetségből. A kizárást Berlioz kedvence, az ifjú Hontalan Iván költő is megszavazza.

Nr. 2 Ária

A Gribojedov melletti parkban a Mester keserűen vonja le a tanulságot: gazemberek világa ez.

Nr. 3 Duett

Az Írószövetség fiatal titkárnője, Margarita talál rá: a Mester regénye a teremben maradt, és ő utána hozta. Bevallja, hogy elolvasta a regényt, és remekműnek tartja – sőt azt is, hogy beleszeretett a Mesterbe, aki keserűen válaszolja: ő számkivetett, nem szabad szeretni, senki sem lehet a társa.

Nr. 4 Szextett

Latunszkij kritikus érkezik két ápolóval és egy rendőrrel, majd MARGARITA kétségbeesett tiltakozása ellenére a bolondokházába hurcolják a Mestert. Az otthagyt regényt FAGÓT nyújtja át Wolandnak.

Nr. 5 Tercett

Eközben a Gribojedov-házban Iván hallgatja Berlioz elnök tanítását arról, hogy Jézus sosem létezett. Ekkor egy furcsa figura, egy leginkább külföldi tudósnek látszó úr szól bele a beszélgetésükbe. Woland azt állítja, hogy Jézus igenis létezett, sőt ő maga személyesen tanúja volt annak, ami vele történt. A két irodalmár hűledezve hallgatja. Woland mesélni kezd...

Nr. 6 Passió

...és elbeszélése nyomán megelevenedik a názareti Jesua szenvedésének története. Poncius Pilátusra, Júdea római helytartójára igen mély hatást tesz a különös fickó, aki azt állítja, hogy minden ember természeténél fogva jó. Szabadon akarja engedni, de amint kiderül, hogy Jesua a római császár hatalmára is elítélő megjegyzést tett, nem tehet mást, mint halálra ítéli. Utolsó esélyként Kajafás zsidó főpapnál megpróbálja elérni, hogy mivel a zsidók pászka-ünnepén ősi szokás szerint egy halálraíteltet elengednek, ez Jesua legyen. Kajafás azonban hidegen közli: a papság Bar-Rabban szabadon bocsátását kéri. Pilátus kénytelen Jesuát keresztfeszítéssel kivégeztetni.

Nr. 7 Tercett és Kórus

„Így volt, pontosan így” – fejezi be a történetet merengve Woland, majd a hitetlenkedő Berlioznak megjósolja, hogy a villamos még ma levágja a fejét. Ez rövidesen be is következik. A levágott fejet Fagót a sokkos állapotú Iván kezébe nyomja.

Nr. 8 Ária és Kórus

A félőrült Iván kétségbeesetten próbálja összeszedni a gondolatait: az idegen megjósolta Berlioz halálát, amely nem sokkal ezután be is következett! Lehet, hogy Isten és a Sátán létezik? Beront a Gribojedovba, ahol dühében törve-zúzva követeli, hogy fogják el az idegent. Bolondokházába szállítják.

Nr. 9 Ária

Margarita a ködös Moszkva folyó partján tűnődik a megtalált, majd rögtön elvesztett szerelemről.

Nr. 10 Finálé

A Sátán szolgálói: Hella, Behemót és Fagót az elhunyt Berlioz lakásában csintalankodnak. A lakóbizottsági elnök Boszójnak előbb ötezer dollárt adnak a lakás használatáért, majd feljelentik valutával üzérkedésért. Ezután nélkülözik megszervezni Woland feketemágia-szeánsát a Varietésínházban. A szeánsz igazán remekül sikerül: a társaság először kártyatrükkökkel, majd pénzesővel, végül divatbemutatóval szórakoztatja a Varietésínház illusztris közönségét (akik között Margarita is megjelenik), azonban a ruhák Woland egyetlen mozdulatára eltűnnek, és a ruhát próbáló hölgyek félpucéran maradnak. A Fagót karnagy vezénylesére kényszeresen éneklő társaság jó pár tagját szirénázó mentőautók szállítják – természetesen a bolondokházába.

II. FELVONÁS

Nr. 11 Kórus

Bolondokháza. A beinjekciózott ápoltak gúnyos-andalító zenére énekelnek arról, hogy mennyire jó és szép itt, ahol a professzor úr és a nővérek óvó tekintetétől követve nyugalomban, harmóniában élhetik az életüket.

Nr. 12 Jelenet és Duett

Behozzák a tegnap esti Varietésínház-beli botrány szereplőit, akik először kézzel-lábbal tiltakoznak a bánásmód ellen, de aztán a gyógyszerek és az ápolók segítségével beletörődnek a sorsukba. Az éppen behozott Iván megdöbbenve fedezi fel a Mestert. Könyörögve kéri: bocsásson meg neki, hogy részt vett a meghurcolásában, és fogadja tanítványául. A kezdetben bizalmatlan Mester beleegyezik a kérésbe, sőt arra is hajlandó, hogy elmesélje Ivánnak, hogy mi történt Pilátussal Jesua halála után...

Nr. 13 Kórus

...Jeruzsálem. A kereszt tövében siratóasszonyok búcsúztatják a haldokló Jesuát.

Nr. 14. Ária

Egy különös, torzonborz alak, Lévi Máté tűnik fel egy késsel a kezében. Jesua leghűbb tanítványa volt. Önvádtól marcangolva szíven akarja szűrni a haldoklót, hogy megszabadítsa szenvedéseitől.

Nr. 15 Kvartett

Pilátus azonban megelőzi: parancsára két katona elvégzi a kegyeleti aktust Jesuán. Lévi Mátét elfogják, Pilátus kikérdezi, majd szembesíti Júdással, aki flegmán közli az átkozódó Lévi Mátéval: őt kizárólag a pénz érdekli, a papoktól kapott 30 ezüstpénz indította árulására. Pilátus titokban parancsot ad Patkányölő centuriónak, legfőbb beosztottjának Júdás öngyilkoságnak tűnő meggyilkolására.

Nr. 16 Kvartett

Margarita a Gribojedov előtt tűnődik különös álmán, amikor három furcsa figura lép oda hozzá. Hella, Behemót és Fagót a gazdájuk, a nagy Woland báljára hívják Margaritát. Ha elfogadja a meghívást, visszakaphatja a Mestert. Margarita először elutasítja az invitálást, de amikor a három jómadár a Mester regényét kezdi el szó szerint idézni, hitetlensége szertefoszlik, és megígéri, hogy bármit megtesz, amit kérnek.

Nr. 17 Boszorkányszombat

Fagóték egy krémet nyújtanak át Margaritának. Meztelenre vetkőzik, majd, miután egész testét bekente a krémmel, láthatatlanná válik. Seprűre pattan, majd extatikus örömmel töri be a Gribojedov ablakait – a helyét, ahol tönkretették imádott Mesterét. Boszorkányok jelennek meg, majd vad boszorkánytánc után együtt repülnek el a Sátán báljára.

Nr. 18 Kvartett

Woland ünnepélyesen bálkirálynőnek kéri föl Margaritát az ez évben Moszkvában megrendezendő báljára, követői pedig bölcs tanácsokkal készítik föl az előttük álló éjszakára: legyen mindenkihez egyformán kedves, akármit tapasztal, akárki kérné is föl táncolni.

Nr. 19 Ária kórossal

Berlioz varázslattal óriásira tágult lakásában színes tömeg kavarog. Woland fergeteges áriában tesz hitet saját szerepe mellett: ő az értelmes út, a harcban szerzett igazság. Ő a valódi élet, s a bilincset törő szabadság.

Nr. 20 A Sátán bálja

Margaritának, bálkirálynői teendői részeként, különféle furcsa, elborzasztó figurákat (mint Néró császár, a hírhedt méregkeverő Lucrezia Borgia, valamint Monsieur Guillotin, a nyaktíló feltalálója, akiket Woland segítői mutatnak be neki) kell köszöntenie és táncolnia velük. Az est fénypontjaként behozzák a néhai Berlioz fejét, akivel Woland kedélyesen elbeszélget: még mindig úgy gondolja-e, hogy a Sátán nem létezik? A fej meggyőzhetetlen: *„Őn biztosan csak hipnotizál engem!”* Woland ekkor a fejet serleggő varázsolja, majd falernumi borral köszönti az ünneplő tömeget.

Nr. 21 Szextett

Margarita meztelenül ébred Woland karjában. Hella, Behemót és Fagót versengve dicsérik bálkirálynői teljesítményét: *„Mennyi tapintat, mennyi báj! Igazán csodás volt!”* Margarita feszeng, végül szinte sírva távozni akar. A Sátán visszatartja, és biztatja, hogy kérjen valamit cserébe a szolgálataiért. Margarita diadalmasan kéri vissza szerelmét, a Mestert, aki nyomban kilép a tükörből. Egymás karjaiba hullanak. A Sátán elővarázsolja az elvesztettnek hitt regényt, majd beleolvas...

Nr. 22 Bevezetés és Arioso

...Pilátus álmatlanul bolyong palotája oszlopcsarnokában. Patkányölő jelenti, hogy a feladatot elvégezte: Júdás „öngyilkos lett”, a 30 ezüstpénzt pedig bedobták a Templom udvarába. Részletes jelentést ad át a kivégzésről, amelyben a helytartó büntudattal telten olvassa Jesua utolsó szavait: *„A legnagyobb bűn a gyávaság.” „Én megmenthettem volna őt, a lelkemen szárad halála!”* – fakad ki összetörtén.

Nr. 22b Intermezzo

Lévi Máté Jesua kérését tolmácsolja Wolandnak: vegyék magukhoz őket a Mestert. *„De miért nem veszitek magatok ti őt, a fénybe?”* – kérdezi Woland. *„Mert nem érdemli meg a fényt. Nyugalmat érdemel.”*

Nr. 23 Szextett

„És most? Hogyan tovább?” – kérdezi Woland a szerelmeseket. „Semmi másra nincs szükségünk, csak egy menedékre, egy kis szobára, ahol együtt élhetünk” – válaszolja Margarita. *„Én tudok egy sokkalta jobb megoldást”* – mondja Woland. Elmondja a Mesternek, hogy odafenn elolvasták a könyvét, és Jesua ajándékaként egy másik világban örökös nyugalmat kínál számukra. A Sátán italát felhajtva szellemekké változnak.

Nr. 24 Kórus

A kórus levonja a tanulságot: a legfőbb bűn a gyávaság.

Csémy Balázs és a Magyar Légtornász Egyesület légtornászai

Librettó

I. FELVONÁS

TRACK 11 Introduzione

(A Gribojedov-ház előtti térségen moszkvaiak jönnek-mennek. Kíváncsiskodók néznek be a kerthelyiség kovácsoltvas rácsán át. Belül a szovjet irodalom kiválasztottjai esznek-ísznak, dőzsölnek.)

NÉP

Megyünk a fényes jövőbe,
megyünk, megyünk csak előre,
ott igényeink szerint
majd a javakból, majd a javakból
részesülünk mi mind!

Csak annyit dolgozunk,
amennyi jólesik,
addig eszünk-íszunk,
hasunk még megtelik,
hasunk még végre, végre
valamikor egyszer majd megtelik.
Bizony vannak még hibák,

a népnek csakis a morzsa jár.
Nézd, a sok semmirekellő
író bezzeg vedel és zabál.
Megyünk a fényes jövőbe...

BERLIOZ

Az ülést ezennel megnyitom.
Fegyelmi tárgyalás van napirenden.
Súlyos a vád Mihail Maszterov
Pilátus című regénye ellen.

MESTER

Hogyhogy vád? Miféle vád?

BERLIOZ

Nem kapott szót még!

MIND

Üljön le!

MESTER

Két évig írtam! Éjjel-nappal!

El is jutottam messzire.

Bizony magam se hittem, hogy a mű ilyen lesz.

ilyet nem írt még senki se.

LATUNSZKIJ

Megmondom én, ki írta ezt:

az ellenség keze!

MESTER

Te, te, Latunszkij, épp te mondd ezt?

BERLIOZ

Csendet! Ővé a szó.

MESTER

Te, aki azzal hitegettél...

LATUNSZKIJ

Vallási agitáció!

MESTER

...hogy majd kiadják a könyvemet,
aki nekem azt mondtad, hogy remek a művem,
érte megmozgatsz minden követ,
most te ezt műveled?

LATUNSZKIJ

Kiadni ezt? Soha!

Megmérgezné népünk lelkét

az ön Pilátusa.

ÍRÓK

Nem, nem, soha!

MESTER

Egy szót se értettél belőle!

LATUNSZKIJ

És mindez még Jézussal tetézve!

Jézus a fő hiba!

MESTER

Júdás vagy! Aljas áruló!

BERLIOZ

Eltársaim, itt veszekedésnek,
indulatnak nincs helye.

A tiszta eszmeiség a mi fellegvárunk,
ez az Alkotás műhelye.

ÍRÓK

Eszmeiséget csak tisztát,
mind, ami piszkos, vesszen hát!
Éljen az eszme, a messzevilágó,
hassa szívünket át és át!

BERLIOZ

Nekünk most már a lényeg kell.

Nézzünk szembe a tényekkel:
ez a férc, ez a szenny, ez az irkafirka
nem szocialista realista.

MARGARITA *(írja:)*

„Nem szocialista realista.”

BERLIOZ

Szörnyű kimondani, de ki kell:
polgári értéket képvisel.

ÍRÓK

Polgári értéket képvisel!

MARGARITA *(írja:)*

„Polgári értéket képvisel.”

MESTER

Értéket! Igen! Örök emberit!
Témája a szép, a jó meg a rossz, a hűség meg a hit.
Rólunk szól. Mi vagyunk Pilátus, mi magunk,
és Júdás mi vagyunk;
és Jézus, és Jézus, még ő is mi vagyunk.

BERLIOZ, ÍRÓK

Botrány! Hallatlan!

Eszmei pocsolja ez, irdatlan!

Ami neki szép, ami jó,
az a tűzre való,
ez az állapot ugye nagyon áldatlan.

BERLIOZ
Hallatlan! Ezt nem tűrhetjük!
Elhatárolódní! Együtt!

MIND
Zárjuk ki! Zárjuk ki!
Haladéktalanul zárjuk ki
a Szovjet Írószövetségből!

BERLIOZ
Ellene szavaz-e? Lássuk, ki?
(Mind felnyújtják a kezüket)

MESTER
Nem zárhattok ki, nem vagyok a tagja.
De olvasni fogják a könyvemet,
s az utókor hálásan emleget
ha semmivé foszlik majd, gyáva banda,
amire ti most ellenem gyászosan szövetkeztetek.

MARGARITA *(írja:)*
„Semmivé foszlik majd, gyáva banda...”

BERLIOZ
Ki van zárva! Azt törölje!
Lesújt rá a rend pörölyje!

ÍRÓK KARA
Velünk ne pörölj!
Lesújt a pöröly!

Lesújt a nagy pöröly!
Az ósdi eszme mind porba hull,
és győzni fog itt az új.
Itt harc lesz az élet,
jobb, ha ezt megérted,
a kor szava nem tűr mást.
Most harc lesz az élet,
nincsen itt kímélet,
és itt az idő, hogy ezt most belásd.
Az ásatag eszme mind porba hull,
és győzni fog itt az új.

(Park a Gribojedov közelében.)

TRACK 2 **Nr 2 Aria**

MESTER
Hova kerültem? Ki vagyok én?
Ez a világ már nem az enyém!
Gazemberek világa ez,
nincs, nincs, itt nincs remény.

Ki a nyerő itt? Aki csaló,
kinek a száján hazug a szó,
kapaszkodik csak egyre fel,
jutalmat, rangot érdemel
a tolvaj, az áruló.

Nem! Nem! Nekem itt nincs helyem!
Nekem itt porrá omlik az életem.
Segítség, nem élhetek, nem alhatok,
végem van itt, megfulladok,
torkomig ér a szenny.

A becsületre kést emel
a rágalom,
a szellemet a bárgyúság
űti agyon.
Mint partján hogyha túlcsapott
az őselem,
úgy tombol, terjed itt
a félelem.

A rettenetes az életembe belehatol,
a bőr alá, a csont alá, a szívedig ér le,
álmaimban ott lapul, s a zene se más:
dallamában ott él az iszonyodás.
Ami neked oly szép, nekik iszonyú rút,
ami rossz, nekik csak az a jó.
Hazug a szív, hazug a szó!

Nem! Nem! Nekem itt nincs helyem!
Nekem itt porrá omlik az életem.
Segítség! Nem élhetek, nem alhatok,
Végem van itt, megfulladok,
torkomig ér a szenny.

TRACK 3 **Nr 3 Duetto**

MARGARITA

Bocsánat, jaj, ne haragudjon,
nem akarom zavarni, Mester,
de a könyv ott maradt, a Mű.
Elhoztam, tisztelettel.

MESTER

Hogy Mester, én? Akit kirúgtak?
Akinek nincs helye a pályán?
Mester? Ugyan! Mit beszél?
Csak a sivár semmi vár rám.

MARGARITA

Ne mondja ezt! Kérem, ne mondja!
Hiszen remekmű a könyve,
s ezt Ön is nyilván tudja!
Ilyet nem ír ma senki más,
lelki rabnak szabadulás.
Képes ki lenne többre?

MESTER

Miféle mű, amit nem olvas
csupán néhány gyáva cenzor?
A könyvem nem szól senkinek,
mert az, ami nincs, az nem szól.

MARGARITA

Már hogyné szólna! Szól nekem.
Változik az életem.

MESTER

Csak képzelődik, kedvesem.
Nem változik soha semmi sem.

MARGARITA

De, de, de,
de változik! Én más vagyok.
ami fákó volt, most felragyog.
Tudom, mi ez: a szerelem.
Kimondom: szeretlek! Igen!

MESTER

Nem, nem, nem,
engem nem szabad szeretni!
Nem lehet a társam senki,
Nincs jövőm, se múltam.
ezt a leckét megtanultam.

MARGARITA

Most szomorú vagy és fáradt.
De tudok én lenni a társad!
Együtt boldogok leszünk,
így rendelte végzetünk.

(Latunszkij be, mögötte egy rendőr és két ápoló.)

TRACK 4 **Nr 4 Sestetto**

RENDŐR

Őn Mihail Maszterov, író,
fentnevezett és moszkvai lakos?

MESTER

Mit akarnak tőlem?

MESTER

Ha szomorú vagyok és fáradt,
tudok-e lenni a társad?
Együtt boldogok leszünk,
így rendelte végzetünk?

LATUNSZKIJ

Ő az, ő az, persze hogy ő az,
ismerem őt jól, tanúsíthatom.

RENDŐR

Szóval azonos?

MARGARITA

Nem, nem, ezt nem tehetik!
Mire készülnek? Mi ez itt?

LATUNSZKIJ

Énrám bízta az ő ügyét.
Az írók sorából törlték,
de most még itteni, moszkvai lakos.

MARGARITA

Nem eresztlek! Sose hagylak!
Akarok, csodaláng, veled égni!
Minek éljek, ha te rab vagy?
Nem akarsz te se nélkülem élni, nem!

MESTER

Hova visznek? Mit akarnak?
Minek is hozok én ide több fényt?
A bolondház? Oda raknak?
Oda én soha nem megyek önként, nem!

LATUNSZKIJ, 1., 2. ÁPOLÓ

Ne habozzunk, igyekezzünk,
sok a munkánk, fogy a kedvünk,
a fejéből a gonosz bajt
kiszedik majd.
Helyreteszik az esztét.

RENDŐR

Ha ön a fentnevezett moszkvai író,
kérem, kövesse az elvtársakat.

MESTER

Nem! Nem! Hova visznek? Mit akarnak?

1., 2. ÁPOLÓ

Ami kell most: a nyugalmat.
Sztravinszkij professzornál
pszichiáter nincs jobb a világon.

MESTER

Bolondokházába akarnak zární?
Nem! Nem! Nem!

RENDŐR

Hé! Igyekezzünk, na mi lesz már?
Hé, mi az ördög, maga miccsinál?
Nincs helye itt kérdéseknek,
nincs, abból csak bajok lesznek.

LATUNSZKIJ

Hé! Ne merészelj hadakozni!
Várd ki a végét, gügye szakadár!
Hé, ne merészeld, visszakozzál már!
Ez a lüke miccsinál?
Kifele, a kocsi vár!

RENDŐR, 1., 2. ÁPOLÓ

Mi a fene, miccsinál?
Kifele, a kocsi vár!

MESTER

Jaj! A világ örült meg, nem én! Szabadon jár
az eszeveszett, téboly tombol,
s engem kényszerzubbony vár?

MARGARITA

Jaj! Megölik, tönkreteszik!
Itt téboly tombol,

itt örület rombol!

Nem, nem, nem, nem! Ezt nem tehetik!
Ő nem akárci!
Ő Mester!
Hozzá ne nyúljanak!

LATUNSZKIJ

Ne ártsa bele magát,
Margarita Nyikolajevna,
az állásával játszik,
ha nyugton nem marad.
(a Mesterhez:)

Te pedig ide figyel!
Válogasd meg a szavaidat.
Súlyosan esik a latba
politikailag.
Ne ellenkezz, Misa!
Mi mind a javadat akarjuk.
Megszabadulsz a téveszméktől,
s az elvtársak feléd
kitárják majd a karjuk.
Sztravinszkij professzornál
pszichiáter nincs jobb a világon.

MESTER
Mocskos alak vagy te, Latunszkij,
szörnyű, szörnyű alak!

MARGARITA
Ne hagyd, drágám, ne hagyd,
hogy provokáljanak!

RENDŐR
Erőszakot alkalmazunk, ha kell.

MESTER
Megállj, aljas pribék!

1. ÁPOLÓ
Jöjjön szépen velünk.

LATUNSZKIJ
Fogják meg és vigyék!

MARGARITA
Drágám, ne félj!
Ei nem hagylak én!
Van remény!

MESTER
Nincs remény!

MARGARITA
Várj rám!

MESTER
Nem lehet, hogy ez a szerelem
legyen a te végső veszted.
Megmenteni engem nem lehet.

MARGARITA
A szívem úgyis odavisz, ahova
a szerelem ügye kerget.
Nem tudok már élni nélküled.

LATUNSZKIJ
Minek ez a huzavona?
Gyere Misa, na gyere, gyere már!
Fogy a türelem!
Gyere, tudod ugye, hova,
tudod ugye, mi az oka,
kapod ugye csakis ami jár.

MARGARITA
Megszabadítalak! Hidd el,
holnap a nap kisüt újra,
az éjszaka véget ér!

(A Gribojedov dohányzószalonja. Kényelmes nagy fotelek, asztalkák. Berlioz, Iván.)

TRACK 5 Nr 5 Terzetto

IVÁN
Kedves Berlioz elvtárs,
egy kérdést, ha szabad.
Ez a Jézus, mégiscsak, valahol,
nem a kommunistáknak az őse?

BERLIOZ
Nagy tehetségű költő vagy, Iván,
de még fiatal és tapasztalatlan.
Nem látod a lényegét.

MESTER
Vége az életnek! Hidd el,
vár örök éjszaka,
nem jövők én soha vissza már!

LATUNSZKIJ, ÁPOLÓK, RENDŐR
Rendnek lenni kell.

IVÁN
Az, mi is volna az?

BERLIOZ
Jézus nem létezett!
Történettudományunk kimutatta:
létezésének nincs alapja.
Ha róla is szól a regény,
ő nem szerepelhet benne.
Az olyan színben tünteti fel,
mint hogyha lenne.

WOLAND *(befordul egy karosszékekben:)*

Nahát, ez érdekes!
Komolyan azt gondolja ön,
hogy Jézus nem is élt?
Netán Isten maga is fikció?

BERLIOZ

Feltétlenül. Izé... öhöm...
Őn kicsoda?

WOLAND

Foglalkozásom: mágia,
fekete, fekete mágia,
annak vagyok a doktora,
hogy ide meghívtak, ez az oka.

IVÁN, BERLIOZ *(félre:)*

De furcsa ember!
Miféle szerzet?
Mit is csináljunk?
Gyanús a fickó!
De furcsa szemmel néz ez itt rám!

WOLAND *(félre:)*

Milyen zavarba jöttek, no lám!
Milyen zavarba jön ez a két alak!
(Berlioznak:) De mondja csak!
Tehát a túlvilág
afféle agyrém tán?

WOLAND

Röviden szólva, nos,
ön ateista?

BERLIOZ

Feltétlenül. Nálunk már nem a hit,
hanem a tudás az alap.
Világít, mint a Nap.

WOLAND

Nahát, hogy ezt ön így kimondja!
(Ivánhoz:) És ön? Talán ön is?

IVÁN

De mennyire!

WOLAND *(gúnyosan:)*

Szenzációs! Ki hitte volna?
De mondok valamit, figyeljenek,
nagyon figyeljenek:
Jézus igenis létezett.

IVÁN, BERLIOZ

Na persze!
Ugyan dehogy!

WOLAND

Tudniillik ott voltam én is,
csak titokban.

IVÁN, BERLIOZ *(félre:)*

De furcsa ember!
Miféle fajta?
Bolond, vagy annak
magát kiadja?
Külföldi biztos,
látni rajta.

WOLAND

Hallottam én, hogy veszekedett
Pilátus s a főpap mérgesen.
Ne mondják senkinek.
Titokba' voltam ott,
ne tudja senki, senki meg.
Pilátus épp dühöngött:
"Megállj, te gaz Kajafás!"
A mérég szétveti,
de ellenáll neki
az a nyavalyás.
Pilátus gyáva volt,
hiába szónokolt,
de jött a megbánás.

BERLIOZ, IVÁN

Nekünk az álláspontunk más!

WOLAND

Az itt közömbös. Nézz és láss!

(Jeruzsálem. Pilátus palotája.)

TRACK 6 Nr 6 Passio

PILÁTUS

Istenek, istenek,
miért büntettek engem?
Miért kell nekem itt lennem
ily gyötrelemben?

*(Közben bejön Patkányölő, pergamentekercseket
ad át; a titkár elfoglalja szokásos helyét)*

A fejem széthasad,
nincs kór borzalmasabb.
Gyűlölöm ezt a várost!
Mérget nekem, mérget nekem!
Ez a lét iszonyat!
Megölöm magamat.

Tűz a nap, forr a lég,
izzik, mint a katlan.
Izgága, ronda népség.
Kibírhatatlan!
A fejem széthasad,
az undor fojtogat!
Gyűlölöm ezt a várost!

A vádlottat vezessék elé!

(Patkányölő bevezeti a megkínzott Jesuát)

Te uszítottad a népet, hallod-e,
hogyan a templomot rombolja le?

JESUA

Hidd... el... jó ember...

PILÁTUS

Minek szólítottál? Ki vagyok én?

(Patkányölőnek:)

Mondd el, Patkányölő,
hogyan kell szólítani engem!
Magyarázd el, Patkányölő,
hogyan kell szólítani engem!

PATKÁNYÖLŐ *(leüti Jesuát:)*

A romai prokurator, ő
teneked hégemon, világos? Vagy még üsselek?

JESUA

Ne üss, világos.

PILÁTUS

A neved?

JESUA

Jesua Ha-Nocri.

PILÁTUS

Lakóhelyed?

JESUA

Házról házra járok.

PILÁTUS

Csavargó vagy hát. És? Van családod?

JESUA

Senkim sincs, csak egymagamba járok.
Hidd el, jó... hégemon, hogy én
senkit, senkit a világon sohasem uszítottam.
Az óhit temploma fog mindjárt összedőlni, mondtam,
és felépül az Igazság új temploma. Alleluja!

PILÁTUS

Mi az igazság? Mi az igazság?
Mit beszélsz, mit locsogsz?
Micsoda volna az az igazság?
Miből tudhatod?

JESUA

Az az igazság, hégemon, hogy sajog a fejed,
annyira, hogy eldobnád magadtól az életet.
De elmúlik, már múlik is...

PILÁTUS

Oldoztatók el!
Hogy nem tettél törvénytelen, vallod esküvel?

JESUA

Mire esküdjek hát?

PILÁTUS

Hajszálon függő életeded.

JESUA
Hajszálon függ az, istenemre,
de a hajszálat csak az vághatja el,
csakis az, odafenn,
aki felfüggesztette.

PILÁTUS
Bar-Rabbant, a gyilkost jól ismered?
Ugye tudod, mit terveznek ők ellened?

JESUA
Nem, ezt a jó embert nem ismerem.

PILÁTUS
Neked mindenki jó?

JESUA
Igen. Nekem mindenki jó.
Nincs a világon rossz ember.

PILÁTUS
Ezt hirdeted?

JESUA
Én ezt hirdetem.

PILÁTUS *(egy fecske repül be az oszlopcsarnokba, a
prokurátor követi a röptét, és immár nem fejfájósan
diktálja:)*

Jesua Ha-Nocri bünt el nem követett,
nem hagyom jóvá a halálos ítéletet.
Őrzéséről magam gondoskodom.
Miért nem írsz?
(A titkár újabb pergament nyújt át, Pilátus elkomorodik:)
Felségsértés! Itt azt olvasom...
Felelj! Ismersz egy Júdás nevű embert?

JESUA
Ismerem őt, jó ember.

PILÁTUS
Haha, jó ember?!

JESUA
Kiváló, kiváló ember,
és azért jött hozzám, mert tudni vágyó.

PILÁTUS

És mondd, ennek a jó embernek, ki feljelentett,
a császárról mit mondtál? Elfelelted?
Ha nem emlékszel, mondd meg – én elhiszem.

JESUA
Én emlékszem jól, az emberen
erőszakot tesz minden hatalom,
ezt mondtam én, és most is vállalom,
nem lesz császár, eljő az ideje,
az igazság száll a földre le.

PILÁTUS *(ordít:)*
Nem! Nem! Az emberek mind csak azt akarják:
a bölcs, a nagy Tiberius császár hatalmát!
Annál jobb nincsen, és nem, nem is lehet!
(a fecske vijjogva repked)
Jóváhagyom az ítéletet.
Hiszel te valamilyen istenekben?

JESUA

Hiszek az istenemben: egy az isten.

PILÁTUS
Tőle kérj oltalmat, tán megkapod.
(Jesut elvezetik)
Hívjátok Kajafást, a főpapot.
(maga elé:)
Gyűlölöm ezt a várost, gyűlölöm.

(Jön Kajafás-Berlioz)

TRACK 7

KAJAFÁS

Négyszemközt akartál beszélni, hegemon

PILÁTUS

Köszönöm, Kajafás, hogy fölkerestél itt.

Elfogadom a tanácsotok ítéleteit.

Kettő, Dismas és Gestas, két lator

Róma ellen tört, s ezért meglakol.

De van még kettő halálra szánva, mégpedig

Bar-Rabban és Ha-Nocri. Ámde ma én

nagy ünnepeteknek tiszteletére

egyiket szabadon engedem.

Nos, főpap, melyikük legyen az?

KAJAFÁS

Bar-Rabban.

PILÁTUS

Ugye tréfálsz?

Ez rablógyilkos, amaz csak bolond.

Nem kérdés, hogy melyik nagyobb veszély.

Kérlek, kérlek, ezt a döntést visszavond.

KAJAFÁS

Csak embert ölt az egyik. Nagyobb veszély a hit,

a hit és a tekintély, ha azt rontják, ölik.

Nos, innen Bar-Rabban,

senki más, mint Bar-Rabban szabadul,

megfontoltuk mi jól.

PILÁTUS

Tekintetbe vedd, főpap: általam itt most Róma szól!

KAJAFÁS

Harmadszor kimondom: Bar-Rabban, igen, ő.

PILÁTUS

Megfulladok. *(letépi a palástját)*

KAJAFÁS

Valóban, fülledt a levegő.

PILÁTUS

Nem, nem a meleg!

Kettőnknek szűk a ház.

Még elbánok veled,

Kajafás, jól vigyázz!

KAJAFÁS

Mit hallok, helytartó, nyíltan fenyegetsz?

Hisz jóváhagyta magad is az ítéletet!

PILÁTUS

Mostantól nem lesz nyugtod,

se neked, se népednek,

a császárnál följelenthetsz,

nekem hisz majd, nem neked!

Megbánjátok keservesen,

hogy rút halálba külditek

a békét hirdető filozófust,

a gyógyító nagy csodadoktort.

Lesz itt sírás, jajveszékélés,

fogcsikorgatás, kéztördelés,

énnekem elhiszed?

NÉP *(kívülről):*

Mi lesz már? Mi lesz már?

Éhesek vagyunk!

Órák óta várunk!

Szomjasak vagyunk!

Hirdessenek már ítéletet!

Menjünk a Koponyák Hegyre

láttni a jó kis balhét,

mit ígértetek.

KAJAFÁS *(gúnyosan:)*
Békét hirdető filozófus!

NÉP
Mi lesz már! Hé!

KAJAFÁS
Gyógyító, ugye, csodadoktor!
Júdeá forrong! Követelni bátor.
Nehogy azt hidd, hogy csakis magától!
Itt az idő, nagy prokurátor!
Egyszer tégy úgy, mint aki bátor.
Mielőtt az üvöltést
felváltja a tett,
hirdess ítéletet!
Azonnal hirdess ítéletet!

NÉP
Mi lesz már? Éhesek vagyunk,
úgy ám, szomjasak vagyunk!

KAJAFÁS
Megmondtam, most azonnal,
míg nem késő, hirdess gyorsan í...

PILÁTUS *(megjelenik az ablakban:)*
Elég! A császár nevében!

KATONÁK
Éljen a császár!

PILÁTUS
Előttetek négy lator áll.
Büntetésük kereszthalál.
De az ünnep tiszteletére egynek
megkegyelmeznek.
A bűnös neve,
aki most szabadul:
Bar-Rabban.

NÉP
Bar-Rabban,
Bar-Rabban,
öljünk eztán bátrabban!
Rosszul volt, már jobban van,
szabadul a gyilkos
Bar-Rabban!
Bar-Rabban, Bar-Rabban,
öljünk eztán bátrabban!

(A Gribojedov, előzőek.)

TRACK 8 **Nr 7 Terzetto e Coro**

WOLAND
Így volt, pontosan így.

BERLIOZ
Honnan veszi? Látta?

WOLAND
De még mennyire! Eltalálta!
Egy szemtanút lát itt ezennel.

IVÁN *(mérgesen:)*
Mi az ördögöt akar ezzel?
Össze-vissza hadová!

WOLAND
Tényleg, az ördög! Nincs talán?

IVÁN
Persze hogy nincs egyáltalán!
Ezt mindenki tudja, tán Ön is.

WOLAND
Ó, én igazán tudom, Iván Nyikolájevics.

IVÁN, BERLIOZ *(félre:)*
Gyanús a fickó!
Miféle fajta?
Bolond, vagy annak
magát kiadja.
Külföldi biztos,
látni rajta.

WOLAND *(félre:)*
Szegény fiúk, na ki lehetek?
Mohón törik buta fejüket.
A végzett itt terem,
és mindjárt megtudod,
maradsz-e életben.

IVÁN
A nevemet... azt honnan?

WOLAND

Mi sem egyszerűbb. Itt a verse a lapban,
s hozzá fénykép. Na de mondja csak,
Mihail Alekszandrovics,
ha nincs Isten, ki irányítja akkor
az ember életét?

BERLIOZ

Maga az ember! *(Ivánhoz félre:)*
(Engem is ismer!)

WOLAND

Hogy irányítson az ember,
ha tervezni nem tud?
Nemhogy száz évre,
még egy napra sem,
de még órára se mindig!
Őn például mire készül?

BERLIOZ

Nos, megvan a pontos tervem.
Még megiszom egy pohárka vodkát,
majd azután hazamegyek és lefekszem.

WOLAND

Na látja, ez az éppen!
Nem megy már haza többé.

BERLIOZ

És ugyan miért nem?

WOLAND

Mert ahogy innen mindjárt most kilép,
a villamos levágja a fejét menten.
És én fogok lakni ott,
ahol mostanáig ön lakott.
Egy fiatal nő vezeti a villamost.

IVÁN

Őrült!

WOLAND

Nem, nem, dehogyis, Komszomol-tag.
De önt hamarosan,
úgy ám, hamarosan
bolondokházába szállítják,
hideg víz alá állítják,
kedves barátom!
(Ivánék menekülre fogják. Közben betáncol Hella és Behemót)
Csak még egy utolsó kérdést.
Biztos, hogy nincsen ördög? Hátha? Hátha!

(Felerősödik a háttér-jazzmuzsika. Hella Berliozt, Behemót Ivánt ragadja táncba, át a kerthelyiségbe, ahol tombol a vigság. Berlioz kiszakítja magát, és kirohan az utcára, Iván nem szabadul Behemóttól. Woland ottmaradt a szalomban, és most, mintha transzban, karját a magasba löki, majd lecsap. Beintésére villamos csikordul, rémes csörömpölés, sikítás, jajveszékelés, szétnyílik a táncolók csoportja, és begurul a parkettre Berlioz feje. Behemót felkapja a hajánál fogva, és Iván kezébe nyomja. Iván velőtrázó sikítást hallat. Woland magára kanyarítja köpenyét, és elsiet.)

KÓRUS

Jaj, jaj, szegény, szegény Berlioz, szegény feje-levágott!
Szegény, kinek a villamos nyakára hágott!
Szegény villamosvezető, érted is könnyeim omolnak,
szegény, öntudatos leány, tagja a Komszomolnak!
Szegény, szegény, elnöke-fosztott Írószövetség,
kihuny, ő jaj, a fároszod, pedig annyira követné!
Jaj, jaj, szegény, szegény Berlioz!

(Mindenki el, Iván egyedül marad, kezében a levágott fejjel)

TRACK 9 **Nr 8 Aria e Coro**

IVÁN

Megősrültem. Meg.

Megősrültem, meg.

Nem! Ez csak rémálom!

De nem! Ó jaj, ez rémvalóság.

Téged látlak? Misa, téged látlak?

E fej tiéd itt?

Nemrég e szájból

szavak repültek énfelém.

Pár perc sem telt még el,

még én voltam én.

(Közzenére odamegy egy zsúrkocsihoz, szabad kezével felkap egy üveg vodkát, meghúzza, visszateszi. A fejet óvatosan egy üres pezsgős vödörre helyezi. Visszatámaszva a tükörhöz, közben tébolyultan próbálja letörölni a vért a kezéről)

Ki vagyok én?

Te ki vagy?

Te ki vagyok?

Én ki vagy?

A költő, aki lettem,

bár nem annak születtem?

A nép egyszerű gyermeke.

Egyre szálllok, azt hittem, fölfele.

Fölemeltek – lezuhantam.

Hova le?

A porba hulltam.

Hittem, de mit is? Hogy Isten...

hogy olyan nincsen.

Ah... Hittem, hogy Isten nincsen.

(Hella megjelenik a tükörben.)

Tűnj, tűnj el innen!

Szörnyű téboly van itten!

Képtelenség, hogy a macska táncol,

és főleg az, hogy énvelem!

(A tükörben megjelenik Behemót, kezében konyakospohár, szivarra gyújt.)

És szivarra nem gyújt rá!

Nem gyújthat rá!

Na és az idegen, ő, az idegen!

Megmondta, nem?

Megmondta kereken:

fejét a villamos, igen,

le fogja vágni hirtelen.

Ha ez lehet, hát az is lehet:

hogy Pilátusnál étkezett.

Hallottad te is, hogy mit beszélt!

Akkor hát lehet, hogy Jézus élt?

Ah, jó ég, te jó ég! Uram egek! Van Isten?!

Megörültem, meg!

(A tükörből a másik énje néz vissza, vitáznak:)

De nem lehet.

Iván, észre térj!

Fikció és ópium!

Lázálom, delírium!

Jaj, de nem!

Jaj istenem!

Tudom! Tudom, ki ő: a Sátán!

Elfogni, gyorsan! Még talántán

nincs messze. Hajrá! Sorakozz!

Moszkvában jár a Gonosz!

Gyorsan, gyorsan! Hajrá, sorakozz!

Rendőri osztag! Géppisztoly!

Hallod-e, ördög! Ne iszkolj!

(Beront a Gribojedov báltermébe és őrijöngve próbálja elmagyarázni az íróknak, költőknek – akik közt ott ül

Latunszkij is –, hogy mit élt át. Miután az asztalokat is feldönti, tör-zúz, rombol, leteperik és megkötözik.)

ÍRÓK

Őrjöng. – Ivanuska! – Részeg.

Mi kell neki? Puska? – Kész lett.

Mit mond? – Hogy a Gonosz itt jár?

Ivanuska! – Nagyon sokat ittál!

(Üldözik, leteperik)

Ennek már annyi.

Minek annyit inni?

Nem lehet szabadon hagyni!

Leteperjük, így ni!

LATUNSZKIJ

Kötözzék meg hamar!

Berlioz halála

elvette az eszét.

Az a fej levágva;

nem tesz jót senkinek,

hogya így látja.

Sürgősen vigyék

a klinikára!

ÍRÓK

Ennek már annyi...

...leteperjük, így ni!

(Híd a Moszkva folyón. Este van, köd gomolyog. Margarita megáll, visszamegy a híd közepére, nézi a vizet, mintha azon gondolkodna, hogy beleugorjon-e)

TRACK 10 Nr 9 Aria

MARGARITA
Örvénylik a folyó a híd alatt,
rémít és hívogat.
Dereng a hold, körülkerít a köd,
magam vagyok az emberek között.

Magam vagyok, s bennem a szerelem,
átjárja mindenem.
Mióta élek, nem éreztem ezt:
most megfogott, megtart, s többé nem ereszt.

Tudom, most én más vagyok, másik nő;
tudom, ketten egy vagyunk már, én meg ő,
beragyog a műve, a fénye, a lénye,
és eljő egy szép új világ, nemes világ.
Hő vágy ragad magával, nincs ennél nagyobb erő.

Örvénylik bennem, mint ott lenn a víz,
elsodor, oly messze vízszintre,
hová? Ki tudja? Mert amíg sodor,
ő tőlem távol szenved valahol.

Tudom, immár más lettem, másik nő;
tudom, ketten egy vagyunk már, én meg ő.
Nem élhetem a régi életet,
az újnak immár vége lett
a kezdetén – elvették tőlem őt.
Hogy menthetem meg? Isten, adj erőt!

Lenn hömpölyög, zúg a víz árja.
Azt zúgja: "Itt várok rád!
Őlel a mély, gyere, ne félj!"
Az életre vágyom, de előnt az éj.
Nem élhetem a régi életem,
takarj be, köd, mert reszketek!
Békítsd, hold, háborgó szívemet!

(Berlioz lakása. Hella, Behemót, Fagót. Minden jóval megrakott asztal.)

TRACK 11 10 Finale

HELLA, BEHEMÓT, FAGÓT
Rettentő egy jó hely Moszkva,
minden van itt, de főleg vodka, hej!
Roppant nagy a föld, mégsincs sehol ez,
jókat mulatunk, mekkora muri lesz, hej!

Ezek nem sejtik, hogy ki lehet itt,
amit ész nem fog fel, kinevetik.
Na de készül már nekik a meglepetés,
nyakukon hamar ott lesz a kés.

BEHEMÓT
Fittyet hányva minden szabályra
lesznek szaporák a hibák, galibák, hej!

FAGÓT
Macskánk szivaroz, abban mi a rossz?
Azzal kinek árt, ha eszi a kaviárt, hej!

HELLA
Rossz szemmel néz a lakóbizottság,
hivatalos a közeg, jön már, közeleg, hej!

HÁRMAN
Jön az elvtárs, jön, na de mi baja van?
Baja el lesz látva alaposan,
bizony ellátjuk, nagyon alaposan,
de jön már, itt is van!
Várj még, várj még, várj még,
gyere, gyere, gyere, várj még!

BOSZÓJ (jön):
Ki van itt, hogyhogy, micsoda ez?
Ilyet a bizottság ellenez.
Hatóságilag lepecsételt
lakásban önök italt, ételt...

FAGÓT
Nyikanor Ivanics, galambocskám,
csak egy falatot, akad jócskán!

BOSZÓJ

Alig boldogult meg Berlioz elvtárs!
Hogy kerülnek ide, kik maguk?

FAGÓT

Miniszteri erejű rendelet van,
miszerint egy hétig itt lakunk:
Woland professzor, külföldi mágus...

BOSZÓJ

Külföldi mágus!?

FAGÓT

De még mennyire!
Nézze meg azt az aktatáskát,
benne a papír, igaz-e?
(Boszój megtalálja, ámul)
Van szerencsém bemutatkozni:
Korovjov, tolmács, ő meg itt
Behemót macska, bűvészinas.
Hella mint titkárnő segít.

HELLA

Megmasszírozlak, szőke herceg.

BEHEMÓT

Parancsol, egy kis kaviár?

FAGÓT

Talán egy vodkát az ijedségre!
De előbb a lakbér, ugyebár.
Ez a külföldi szörnyű gazdag,
egy napra ötszáz megfelel?
De tudja, mit? Egy hétre, mondjuk,
legyen dollárban ötezer!
(A megzavarodott Boszój a táskájába gyűri a pénzt)

HÁRMAN

Mindenből duplát, sőt triplát.
Módfelett örültünk, viszlát.
(Kituszkolják)

FAGÓT *(telefonál)*

Halló, rendőrség?
Egy valutaüzerről akarok tenni jelentést.
Szadovaja utca 302 bé,
Nyikanor Ivanovics Boszój.
B mint burzsuj, o mint ocsmány,
sz mint szakadár, o mint fent,
j mint jesszusom, mik vannak,
ki hinné, kérem? De ugye
az ember köteles, odales, bejelent.

HÁRMAN

Na de most aztán lássunk hozzá
megszervezni a holnap estét, hej!
Máris jó,
na de hű, mi lesz még, hej!

HELLA

Halló kérem, Lihogyjev elvtárs?
Irina vagyok, ugyebár.
Az a fekete izé,
ami nem a kabaré,
de amiről az a hír,
fogy a jegy, odamegy,
odarohan, aki bír.

BEHEMÓT

Halló, kérem, itt Kuftyin elvtárs,
fekete bizony, na de majd
jön ide valami más,
kialakul a tudás,
tűnik el a tünemény,
kiderül, mi a tény,
beragyog oda a fény.

FAGÓT

Halló, kérek, Pavianov elvtárs!
Van ugye a pénzügyi szám:
napi honor ezeröt.
Hülye, aki beleköt.
Nyugi, nyugi, ne parázz,
tuti tele lesz a ház,
lobog a fekete láz,
van papírunk!
Tetején van pecsét!
Sose félj, csak szaladjunk!
Fut a perc szerteszét,
le ne maradjunk,
belehúzzunk,
sose félj, mehet, ami belefér.

HELLA, BEHEMÓT
Nagy a sor a jegyekér',
potyajegyet aki kér,
nem kap most,
a plakátok!
Ezeröttszáz kiragasztva!
Mehet, ami belefér!

HELLA
Szóval kérem, Lihogyev elvtárs,
alakul az úgy, csigavér,
a falon a plakát már,
igazán nagy a siker, ami ránk vár,
fogy a jegy, lám,
ez az est, hú, micsoda szám!

EGYÜTT
Nincsen gondunk mostantól,
mindent elvégeztünk jól,
itt van, megvan, ez már kész,
örül az ész!
Sok hülye számár,
lám csak, minket vár!
Úgy van, úgy van,
ez a dolog, ahogy akarom, úgy van!
Felek úgy sesem alakult jobban,
a kimenetele neki már biztos,
alakul a molekula már nagyban,
igaziból igazán,
úgy ám!

(Varietészínház. Vidám cirkuszi közzene.)

TRACK 12

KONFERANSZIE

Kedves közönség, nagyérdemű publikum, elvtársak és elvtársnők! Most pedig következék esténk fő attrakciója, Maestro Woland: fekete mágia és szenzációs leleplezés. Világszám!

WOLAND

Karosszéket!

(Behemót a semmiből elővarázsol egy karosszéket. Woland leül. A zene „fokozódik”, de szólni senki sem szól.)

KONFERANSZIE

(nem bírja tovább a feszültséget, a színpad közepére perdül)

Amíg a Maestro koncentrálni,
engedtessek meg nekem néhány keresetlen szó!

Mint azt valamennyien jól tudjuk,
fekete mágia mint olyan nem létezik,
a fekete mágia, ugyebár, babona.

Következésképp leszögezhetjük, hogy Maestro Woland nem természetfölötti lény, hanem párját ritkítóan ügyes bűvész. Ami majd napnál világosabban kiderül a szenzációs leleplezésből.
Maestro! Kezdődhet a „varázslat”.

WOLAND *(rosszindulatúan:)*

Pojáca, fecsegő, ostoba,
sült bolond.

Fagót, te is így gondolsz?

FAGÓT

Valóban, felség, szószátyár ő és gátlástalan.
Az ilyen mindenkit untat itt iszonyúan,
nagyon is igaza van.

BEHEMÓT

Szerintem egyszerűen tűntessük el.

HELLA

Mit tegyünk vele, nos tehát dönteni kell.

FAGÓT

És mi lenne akkor, hogyha őt
elnyelné azonnal most a föld?

WOLAND

Legyen! *(Felemeli a pálcáját, égzengés, villámlás, a konferansziét lángcsóvák közt elnyeli a föld)*

MINDENKI

Hova tűnt? Mi történt?

Van, amit nem fog fel az ész.

Lehet, hogy humbug az egész?

De hazudott-e a szem?

Kötte hiszem!

Ez megesett, és kész.

Van, ami nincs és mégis van.

A fejed ettől szétrobban.

Nem olyan egyszerű ám a világ,
na de ettől a falnak mász.

Kitör a vész, ha megáll az ész.

WOLAND

És most, hölgyeim és uraim, kezdhetjük.

TRACK 13

(Fagót-Behemót látványos kártyabűvész száma)

FAGÓT
Kíváncsiak,
hová tűnt a pakli kártya?

KÖZÖNSÉG
Hová, hová?

FAGÓT
Nos, uram, mindjárt meglátja.
Hé, maga ott!
Földszint jobb oldal, negyedik sor kettes szék,
valami lapul a belső zsebben:
balra zizeg a kártya,
és ott jobbra, nicsak, egy nagy köteg dollár is még.

EGY FÉRFI, KÓRUS
Hű, az anyja, de jól csinálja!

FAGÓT
Ne maradjon ön se ki, nézze,
mi van a jobb felső zsebébe!

EGY NŐ
És énnekem is!

FAGÓT
Csak mondja, hova küldjem?
Nézze csak meg ott, a retikülben!

MÁSIK FÉRFI
Beépített emberek, tuti!
Kapjon mindenki, úgy igazi!

FAGÓT
Igenis nagyon is jól mondja az úr.
Monseigneur, Ön mit gondol efelől?

*(Woland pisztolyt vesz elő, a levegőbe lő. Pénzeső
hull az égből, a nézők kapkodják.)*

KÖZÖNSÉG
De jó lövés! Éltet, nem öl!
Az ég már nem felhős, már tündököl.
De jó lövés! Éltet, nem öl!
Csak jöjjön így, fönről hullva!
Pénz ha nincs, életed nulla.
Pénz nélkül éjjel-nappal
csak gürcölünk,
és mindhalálig senyvedünk.

HELLA, BEHEMÓT, FAGÓT, WOLAND
De ostoba lény az ember!
Pénz után fut este, reggel,
életét,
Mindenét
csak erre tette föl.
De amikor ott a pénze,
nem tud rá vigyázni mégse,
elveri
reggelig,
napközben mit megkeres keservesen.
Küszködik,
gyötrődik,
s életének végén,
ha eljön érte a halál,
ő elébe pucéran áll.
Ezen mi pedig csak nevetünk.

KÓRUS
Senyvedünk.

HELLA, BEHEMÓT, FAGÓT, WOLAND
S ezen mi pedig csak nevetünk.

(Woland ismét a levegőbe lő, és míg az utolsó bankók szállonganak alá, a színpadon már ott is egy elegáns butiksor. Ruha-, kalap-, táska-, piperepult)

TRACK 14

FAGÓT

És hogy ezt a sok pénzt elkölteni könnyű legyen,
divatszalonot nyitunk máris itt, ragyogót, párízsit!
Fáradjanak most, hölgyeim, ide a színpadra át,
szolgálják ki magukat, kérem, viheti, aki mit lát.
Rajta hát!

KÖZÖNSÉG

Rajta hát!

FAGÓT

Nosza, hölgyek, rajta, gyerünk,
van mindenkinek mindenünk,
nem baj, ha sovány, nem, ha molett,
akad megfelelő toalett.

HELLA

Ruhához parfüm is dukál!
Itt a teljes repertoár:
Guerlain, Chanel, Numero Cinq,
Mitsouko és Narcisse Noir.

MINDENKI

Rajta hát!

KÓRUS

Nincs jobb, mint a fekete mágia!
Nincs jobb mágia, mint a fekete!
Az ember többé nem pária,
nem lóg már ki többé a feneke!

(Mindenki vadul kapkodja magára a cuccot, még egy-két férfi is felóvakodott potyázni. Woland komótosan keresztülmegy a bazáron, jobb előre jön, az égnek löki a karját, lesújt. Villámlás, mennydörgés, füst, a fények kialszanak)

RÉMÜLT HANGOK

Mi az, mi van, hé! – Rövidzárlat!
Rohadt sötétség! Hol a harisnya?
Villám csapott az épületbe!
Ez az enyém volt! Adod vissza!

(Hirtelen kigyullad a fény. Woland és kísérete eltűnt, amiképpen az üzletsor is. Az új ruhák semmivé váltak, ott állnak a nők pendelyben, a potyázó férfiak gatyában. Egy összeverekedett pár egymásba gabalyodva. Általános hisztéria)

KÓRUS

Jesszusom, úristen, ármány és árulás!
Így kihasználni a tömegek bizalmát!
Banditák! Fogják el! Rendőrség! Utánuk!
Nincs igazság, ez gázság!

FAGÓT

Az elme hogyha háborog,
a dal segít. Daloljatok! *(vezényel)*

KÓRUS *(kényszeresen énekelnek:)*

Lesújt a nagy pöröly!
Az ósdi eszme mind porba hull,
és győzni fog itt az új.

II. FELVONÁS

Bolondokháza. Régi kastélyépület átalakítva csillogó-villogó modern klinikává, szanatóriummá. Hideg kék fények, ismeretlen rendeltetésű berendezések. Ápoltak függőleges nagy „rovartárlókban”: kb. 2x1,5 méteres rekeszek, „minimal art” egyenberendezéssel. Csőbútor, és átlátszó csőrendszer, amelyen az áptak központilag kaphatják a gyógy-, vagyis gyógyinfúziót piros folyadék formájában. Andalító zenére a kórus dalra fakad.)

TRACK 15 Nr 11 Coro

ŐRÜLTEK
Ó de jó itt! Ó de szép itt!
Önmagunkkal e hely kibékít.
Itt a nyugvás, hála érte,
révbe értünk, végre, végre!

Kék lámpák, derengő folyosók.
Szép szavak, latinul duruzsolók:
epilepszia, katalapszia,
katatónia, demencia.
Boldogság, megnyugvás, harmónia!

Védi békénk rácsos ablak,
így találjuk biztosabbnak.
Holmi örült itt be nem tör,
meg vagyunk jól óvva ettől.

Atyánkként néz a professzor úr,
szívünk a hálától összeszorul.
Nővérek hada jár-kel ide-oda,
leng fejükön hófehér fityula.
Boldogság, megnyugvás, harmónia!

*(Harsány zenére ápolók és rendőrök hozzák a Varieté
Színház nézőit, akik az ismert okból tébolyultan
viselkedtek a hatóság szerint.)*

TRACK 16 Nr 12 Scena e Duetto

FONTOS ELVTÁRS (kényszerubbonyban:)
Kényszerubbony? Megőrültek?
Tudják, kit raktak bele?
Az ápoló elvtársak itten
fel lesznek mind jelentve!

RÉSZEK (kényszerubbonyban:)
Inkább szerezz, komám, vodkát,
legyen négy üveg vagy öt,
mert ha én kijózanodom,
abba beleőrülök.

FIATAL NŐ (félpucéran:)
Éljenjárom komaszomolán
legeltetik a szemeiket?
Hozzák vissza a ruhámat!
Azt a macskát fogják meg!

TAKARÍTÓNŐ
Minden vécét takarítsak,
a színház engem erre tart.
Én szívesen vagyok itt,
de ki pucolja el a szart?

*(Miközben előadják kis szólóikat, egyenként beteszik
őket a földszinti üres rekeszekbe. Nővérek jönnek
keményített fityulában, csinos fehér köpenyben, és
beinjekciózzák őket, aztán rájuk csukják a rácsos ajtót.)*

NŐVÉR
Nem lesz semmi baj,
hat a szer hamar.
Senkinek sem kell itt aggódnia:
béke van, megnyugvás, harmónia.
*(Belekarol az arra csellengő Mesterbe, miközben
túlfelől Ivánt vezeteti arra egy ápoló:)*
Lám csak, jók vagyunk,
s már sétálhatunk.
Van nálunk író, éppen ott megy, ni,
tessék csak jól eldiskurálni.

MESTER (kétségbeesetten:)
Író?! Attól isten őrizz!
Író látni nem bírok!
Mind gazember egytől egyig,
becstelen bértollnokok.

IVÁN

Maszterov! Hát itt találom?

MESTER

Csak ne add az ostobát!

Ott voltál a vádlóim közt!

Ide juttatott a vád.

IVÁN

Ott voltam, igen, nem tagadom,
tudatlanul szónokoltam.

De már nem vagyok ugyanaz, aki voltam.

Tudom, hogy az embernél létezik nagyobb hatalom,
már bánom, hogy igazságtalan voltam.

MESTER

Mért mondd ezt?

Talán elolvastad a könyvemet?

IVÁN

Nem. De a Sátánt szemtől szembe láttam.

Kezében ott volt Berlioz levágott feje.

Jaj, láttam! Ezért vagyok én is itt, a tébolydában.

Láttam Jézust is Pilátus előtt.

Szelíd volt ő és rendíthetetlen.

Mester, bocsásd meg vétkeimet!

Kérlek, fogadj el tanítványodul engem!

Bocsáss meg hát!

Fogadj el hát!

Mondd el, hogyan folyt a történet tovább!

MESTER

Jól van hát!

Lehet, a kézirat elveszett örökre.

Legyen egy ember legalább,

aki tudja, mi volt az igazság,

ha engem letesznek a földbe.

EGYÜTT

Lehet, a kézirat elveszett,

lehet, a világ marad eszeveszett,

bizony meg lehet ölni az igazakat,

de az igazságuk, az élve marad,

az nem pusztul velük el.

IVÁN

Meséld tovább!

MESTER

Íme lássad.

A Golgotán az asszonyok.

Ideje van a siratásnak.

(Jeruzsálem.)

TRACK 17 Nr 13 Coro

SIRATÓASSZONYOK

Hull szemünkből könnyek árja,

mind e föld a bűn tanyája,

látja ezt mi Istenünk.

Elrejtőzni hova tudnánk,

mennykövével ha lesújt ránk?

Irgalmaz, Uram, nekünk!

Igaz Bíró, öl vagy éltet,

szent kezében az ítélet,

áldassék az ő neve.

Ítélevent és holtat,

bűneinkért meglakoltat,

s értünk száll a sírba le.

Hull szemünkből könnyek árja,

mind e föld a bűn tanyája,

látja ezt mi Istenünk.

Elrejtőzni hova tudnánk,

mennykövével ha lesújt ránk?

Irgalmaz, Uram, nekünk!

TRACK 18 **Nr 14 Aria**

LÉVI MÁTÉ
Én ökör! Én ostoba,
béna!
Nem bírtam eljutni
a célba.
Tehetetlen, gyáva,
ó, én hülye!
Nem mentem végül
semmire.
Mester! Ne szenvedj
fönn a kereszten!
Itt ez a kés,
hogy szívedbe döfjem.
És az enyémbe utána,
hogy veled együtt
mehessek rút halálba.
Én, Lévi Máté, hű tanítvány!

Már gyűlnek, lám, odafent
a dögkeselyűk.
Pusztulás szaga leng
már mindenütt.

Iszonyú hő temet
földet és eget.
A sziklakő is
kintől remeg.
Mester, te élsz, jaj, mégis tovább.
A szemedre, ó,
legyek hada szállt.
Már megy le a nap.
Ott fenn aki vagy,
Isten, küldj neki végre halált!

*(A földre rogy, zokog. A színpad háttérében Pilátus
tűnik fel a kíséretével, odalép a kereszthez, feltekint
Jézusra. Intésére három katona odalép, és szíven
szúrja az elítélteket. Lévi Máté nem látja ezt. Feláll)*

Átkozlak, Isten, mert süket vagy!
Átkozlak, Isten, mert gonosz vagy!
Nem, nem bírom tovább így, tehetetlen.
Ne éljek, ha a szenvedéstől
őt meg nem mentem.

(Emeli a kést. Katonák rontanak rá Patkányölő vezetésével, lefogják. Odaér Pilátus és kísérete.)

TRACK 19 **Nr 15 Quartetto**

PATKÁNYÖLŐ
Elfogtuk ezt az embert, hegémón,
a kése is nála volt.
Mi legyen övele most, hegémón,
élő legyen vagy holt?

PILÁTUS *(Lévi Mátéhoz:)*
Ki vagy te, te szerencsétlen,
és mit akartál a késsel?
A helyzeted igen kedvezőtlen,
hát beszélj, no de ésszel!

LÉVI MÁTÉ
Lévi Máté vagyok,
a leghűbb tanítványa voltam.
Most megölöm magam, a kés azért kell,
hogy itt feküdjek holtan!

PILÁTUS
Miért akarod megölni magad?

LÉVI MÁTÉ *(Jesúára mutat:)*
Íme, a szenvedő!
Őt nem tudtam megölni,
hogy ne gyötrődjön...

PILÁTUS
Már nem szenved ő.
Én gondoskodtam róla,
végérvényesen...
(Patkányölőnek:)
Kerítsétek elő
ezt a Júdást énnekem.

PATKÁNYÖLŐ
Ezzel itt mi legyen?

PILÁTUS
Csak hagyjátok itt, az lesz a biztos.
Ő még kell nekem.

PATKÁNYÖLŐ

Igen, uram, máris intézkedem.

LÉVI MÁTÉ

Mért, ó mért nem tudtalak megóvni
téged, Mesterem?

*(Patkányölő int az embereinek. Behozzák Júdást,
szép ruha van rajta)*

PILÁTUS

Szép új ruhád van, Júdás.
Megkaptad a pénzt, Júdás?
Mennyit adtak a papok, ó Júdás?

JÚDÁS

Harminc jó ezüstöt. Megérdemelttem.

PILÁTUS

Ó, de még mennyire, Júdás!

LÉVI MÁTÉ

Hogy dögleneél meg itt, de menten,
te mocskos áruló!
Elárultad a Mestert, megölted a reményt.
Miért? Miért? Miért?

JÚDÁS

Hallhattad: harminc ezüstért, azért!
Több ez, mint amit ő ígért,
a te híres mestered! Ő mit adott?
Hogy odafent, egyszer, valahogy majd
élhetem a világom
a nem létező túlvilágon.
Egy cél vezet: az élvezet,
s azt nem kapom ingyen.

LÉVI MÁTÉ

Júdás, neked semmi más,
csak a pénz az isten!

JÚDÁS

Jól mondd, ó igen.
Az én istenem itt csörög,
a zacskóban itt benn.
És a tiéd, az hol van?
Ott lóg a kereszten.

LÉVI MÁTÉ *(nem bírja tovább:)*

Megöllek! Megöllek, te féreg!

JÚDÁS *(ijedten:)*

Hé! Mit akarsz tőlem?

PILÁTUS

Elég, vigyétek!
De vigyázzatok: élve kell nekem.
*(Két katona viszi Mátét, de megállnak, dulakodnak a
színpad egy távolabbi pontján)*
Sajnálom, Júdás. De hát a világ ilyen:
a fanatikusok, az eszelősek ellen
meg kell védjelek.
Adok melléd testőröket.

JÚDÁS

Hégemón, köszönöm neked.

LÉVI MÁTÉ

Megállj, kiontom a beled!

PILÁTUS *(intésére két testőr közrefogja Júdást, és
elindulnak vele. Patkányölő is menne, de Pilátus
visszatartja:)*
Öljétek meg, vegyétek el a pénzét.

PATKÁNYÖLŐ

Úgy lesz, uram. Ledöföm és elásom.

PILÁTUS

Nem úgy! Azt akarom, hogy megtalálják.
A Gecsemáné kertben lógjon egy fán!
Így telik be majd rajta az ítélet:
öngyilkos lett, mert furdalta a lélek.

PATKÁNYÖLŐ

Úgy lesz, uram, minden, ahogy kívántad.

PILÁTUS

A pénzét dobjátok be Kajafásnak!

LÉVI MÁTÉ

Ha addig élek is, de kicsinállak!

JÚDÁS *(a távolból:)*

Amíg pénzem van, elkerül a bánat.

(Park a Gribojedov mellett. Margarita egyedül.)

TRACK 20 Nr 16 Quartetto

MARGARITA

Nem bírtam otthon. Szörnyű nélküle.
Végül is eljöttem hát ide.
Szerelmem, innen vittek téged el.
De úgy érzem, valaminek ma történnie kell.
Tudom, álmodtam éjjel furcsa képeket:
tudom, bolyongtam, mindent sűrű kód lepett...

FAGÓT *(ott terem:)*

Tudom, bolyongott, mindent sűrű kód lepett.
S akkor ott a ködben,
a szíve beledöbben,
egyszer csak Ő,
a Mester tűnt elő!
Ő volt, nem más,
az arca borostás,
kabátja lobogott,
kék szeme világított,
ott állt, és mit tett?
Magának intett!

BEHEMÓT *(ott terem:)*

Margarita Nyikolajevna,
ugye hogy, ugye hogy valami lesz ma?
Becsületszavamat adom, igen,
fordulat áll be, de még milyen!
Ez az ábránd nem hiú,
jó lesz, higgye el, mijáú!
A bánat szűnik, jó a vigasz,
a télnék vége menten, itt a tavasz.

MARGARITA

Kik maguk és honnan tudják
az álmomat s a nevemet is?

FAGÓT

Ó, mi sok mindent tudunk,
és ezért van az, hogy itt vagyunk,
mi tudjuk, hogy álma mit jelent.
Kutatni most a szép jövőt kell, nem a jelent.

BEHEMÓT

Ez a kezünkben az adu.
A búsulást meg hagyja abba, mijáú.

FAGÓT

Ez kezünkben az adu
Csak jó remény vezet sikerre, nem gyanú.

HELLA *(ott terem:)*

Az álma azt jelenti, hogy ma éjjel
találkozik megint a szerelmével,
hogyma a meghívást elfogadja,
amit velünk itt küld a Gazda...

HÁRMAN

...a mi urunk, a nagy Woland!

FAGÓT

Meglátja, izgalmas kaland!

BEHEMÓT

Lát csodákat, míg az éjszaka tart.

HÁRMAN

Nincs az a képzelet, mely ezt előre látná,
meg nem bánja majd!

MARGARITA

Megőrültek? Hogy képzelik?
Egy idegenhez? Hogy mehetnék?

FAGÓT

Mi bálba hívjuk, és az éj ha eltelt,
azonnal visszakapja ott a Mestert.

MARGARITA

Ez képtelenség! Nem lehet igaz!
Vagy bizonyítsák be, hogy mégis az!

FAGÓT

Hát figyeljen jól, hitetlen dáma:
emlékszik még Pilátus panaszára?

HÁRMAN

„Istenek, istenek,
mért büntettek engem?
Mért kell nekem itt lennem
ily gyötrelemben?”

MARGARITA *(döbbenet:)*

A Mester műve...!

HÁRMAN

„A fejem széthasad,
nincs kór borzalmasabb...”

MARGARITA

A Mester műve, ó, istenem!
Bármit kérjenek, megteszem,
most már semmi se gátol.
(Hella aranyszelencét ad át Margaritának)

FAGÓT

Egész testét kenje be jól e krémmel,
de mindenütt ám!
A többi majd megy magától.

(Margarita bekeni az arcát, aztán ledobja a ruháját, és egész testét bekeni)

TRACK 21 Nr 17 Sabba

MARGARITA

Ó, ez a krém! Csodálatos krém ez!
Immár a testem semmi súlyt nem érez.
Öröm pezseg minden porcikámban!
Tudtam én ezt! Ó, előre láttam!

Itt a seprő, ülni rá.
Repülhetek fel-alá!
Jaj de szép és hű de jó:
Szálldogálni bárhová!

(A park átváltozik. Misztikus fények. Boszorkányok be, tánc)

Előttem egy új világ kinyílik.
Szabadságom repít, mint az orkán.
Jöjjetek, lidércek, tünde villik,
én magam is az lettem, boszorkány!

Itt a seprő, ülni rá...

(Felrepül seprűnyélén, kigyullad egy neonfelirat: ÍRÓK HÁZA, Margarita megtorpan röptében)

Itt laknak az átkozott bitangok?
Bosszút állok! Úgyis bármit megtehetnék.
Hallod, Mester, hallod ezt a hangot?
(betör egy ablakot:)
Ezt is! Ezt is! Ezt is! Ezt is, meg ezt is még!
Itt a seprő, ülni rá...

(Tőri be sorra az ablakokat. Margarita továbbrepül, földet ér a boszorkányok közé, akik közben áttáncoltak a színpad egy másik részére, és most kórusként bekapcsolódnak:)

BOSZORKÁNYOK
Előttem egy új világ kinyílik.
Szabadságod repít, mint az orkán.
Itt vagyunk, lidércek, tünde villik,
Ó, te is az lettél: boszorkány!

(Vad boszorkánytánc, a végén Margarita szűk fényben áll. A boszorkánytársak eltűnnek. Mire újra kifényesedik a színpad, Margarita egy hatalmas kétszárnyú tölgyfa ajtó előtt áll, vele szemben Woland a három kísérőjével.)

TRACK 22 Nr 18 Quartetto

WOLAND
Üdvözlöm, Margarita,
örülök, hogy itt van, donna.
Maga okos asszony,
ugye kitalálta,
hogy kihez jött.
(Margarita pukedlízik válaszul)
Fontos szerep vár magára.
most lesz itt a telihold bálja,
és nekem háziasszony kell,
ugye belátja.

BEHEMÓT
Úgy van, de úgy ám!

FAGÓT
Margit legyen és főrangú dáma!

WOLAND
Legyen üdvözölve nálunk,

Margó királyné!

BEHEMÓT
Úgy van, de úgy ám!
Francia vérből:
Valois-házi Margit
Ük-ük-ükunokája.

FAGÓT
Fogadjon el egypár jó tanácsot.
Legyen mindenkihez egyformán kedves.

HELLA
Ne mondjon senkinek se nemet,
akárki kéri a táncra.

BEHEMÓT
Bandita, kerítő, gyilkos, mind-mind
kapjon egy mosolyt.

HELLA
Na de rajta, készüljünk a bálra!
Ünnepi toalettjét, kérem,
jó királyném, szépen
hadd adjam fel magára.

(A meztelen Margarita uszkárt ábrázoló, nehéz arany-láncon függő hatalmas medalliont kap a nyakába.)

(A zene felerősödik. A díszlet átfordul, most a bálterem felől látjuk a kétszárnyú ajtót. A teremben vadul táncolnak. A háttérbe került ajtó kinyílik, belép Woland kísérete. Behemót hármat koppant hoptimesteri aranybotjával, csend támad, mindenki mozdulatlanságba merevedik. Belép Woland és Margó királyné.)

TRACK 23 Nr 19 Aria con Coro

WOLAND
Köszöntelek, barátaim!
Telihold ünnepén
az Alkotó is megpihen,
mulassatok velem.
A tennivaló nem kevés,
kell néha egy kis pihenés.
Mindjárt éjfél van.
Most megmutatom leplezetlen önmagam.

NÉGYEN
Szép vagy, szép vagy, szép nagyon!
Rendkívüli alkalom!
Ó, mily fényes báli éj!
Minden jó lesz, csak ne félj!

Mert vagyok, aki vagyok,
tudója jónak meg a rossznak.
Az Isten mellett, ott vagyok én,
bár mondanak a Gonoszoknak.
A pöffeszkedő hatalomra szolgák
azt mondják: igen.
Az én szavam a NEM!
Az én szavam a NEM!
Mert a tagadás, az vagyok én,
ez a lényegem.

Vagyok az értelmes út,
vagyok a harccal szerzett igazság,
vagyok a valódi élet,
és a bilincset törő szabadság.

Az a sötétség vagyok én,
amely a fényt szüli.
Az erő, mely mindig rosszra tör,
s mindig, mindig a jót műveli.
Ott vagyok, ha menny dörög,
és ott, ahol a nap kisüt.
Ott állok én, épp ahol Ő.
Úgy ám, épp, ahol Ő!
Ha a szemedet kinyitod, bárhova nézz,
látsz mindenütt.

TRACK 24 **Nr 20 Il ballo della Satana**

WOLAND
Hanem elég a szóból.
Mindjárt éjfél ut az óra.
Margó királyné, nyissa meg a bált!

Vagyok az értelmes út,
vagyok a harccal szerzett igazság,
vagyok a valódi élet,
és a bilincset törő szabadság.

MARGARITA *(miközben tizenkettőt üt EGY harang)*
A tavaszi holdtölte bálját
ezennel megnyitom.

(Pokoli harangzúgás. A zenekar rázendít. Tánc. A tömegből kiválik egy frakkos úr. Fején babérkoszorú, a hátán lant van kivarrrva.)

HELLA
Itt jön az első táncosa,
Néző, a véres költő.

BEHEMÓT
Rómát nem gyújtotta fel...

FAGÓT
...de rengeteg embert ölt ő.

BEHEMÓT
Öletett, öletett! A mamát, a nejét,
és az öcsikét bátran.

FAGÓT
De a tanára se tudta megúszni: kifolyt
Seneca vére a kádban.

NERO
Margó királyné, szabad egy táncra?

HELLA, BEHEMÓT, FAGÓT, KÓRUS
A királyné el van ragadtatva.

MINDENKI
Gyilkos, haramia, gengszter
mulat itt, de remek dolgunk van!
Éltünk valaha mi egyszer,
most vidoran bulizunk holtunkban.

NERO
Köszönöm, felség, a táncot.

HELLA
Nini, egy hölgy!
Lucrezia Borgia, még szép.
Szabad volt neki a pálya,
mert pápa volt a papája.
Két férje nyelte a mérgét.

LUCREZIA
Szabad, felséges asszonyom?

HELLA, BEHEMÓT, FAGÓT
A királyné el van ragadtatva.

MINDENKI
Gyilkos, haramia, gengszter...

LUCREZIA
Köszönöm, felség, a táncot.

HELLA
Nézze csak, itt egy francia úr jön,
híressé a masinája tette:
a guillotine, miszerint nyaktiló
róla van elnevezve.

FAGÓT
Praktikus és demokratikus,
az eszmét csattogva hinti.
Pór vagy nemes neki egykutya:
egy fejjel megrövidíti.

GUILLLOTINE
Permettez, Madame?

HELLA
Hüha, ez nem lesz könnyű menet!
Két New York-i vámpír,
Jimmy és John bepiált jól,
bizony ez nem álhír.

BEHEMÓT
Muszáj nekik vedelni a viszkít,
gyomruk a zsíros jenkívért
nem bírja, modoruk ezért,
hogy is mondjam csak, nem kimért.

KÉT VÁMPÍR
Jössz csörögni, cicababa?

HELLA
A királyné
boldogan csörög az urakkal együtt.
Nincs nagyobb öröm semmilyen.
El vagyunk bűvölve valamennyien.

HELLA, BEHEMÓT, FAGÓT, KÓRUS
A királyné el van ragadtatva.

(Újabb és újabb torzalakok ragadják táncba a bálkirálynőt. Margarita fárad.)

MINDENKI
Nézd már, nézd, mennyi gyilkos dőfte a sanda tört,
vagy a mérget étkedbe rejtven, menten vele megölt.
Fekete halált osztott mind, ki itt van, folyvást öldökölt.
Az ám, vár a Sátán itt,
komám, dől a pezsgő, idd,
amíg éj van, aztán snitt,
vigadjunk mind Wolandnál!
Ez itt a mi időnk, idd az italod,
vigan ihatod, hej!

TRACK 25

WOLAND

Hagyományainknak megfelelően
jöjjön az este meglepetése.

Hölgyeim és uraim! Ladies and gentlemen!

Egy kiművelt emberfő
itt látható mint résztvevő,
nagyyszerű koponya ő
és az érvek mestere ő.

Korunknak hőse ő, túllépett Istenen,
olyan szerinte nincs, sőt én se létezem.
Itt látható a csodálatos tagadásvirtuóz:
a Szovjet Írószövetség néhai elnöke,
Mihail Alekszandrovics Berlioz!

(Nagy posztamensen ezüst tálca, rajta Berlioz levágott feje. Két ördögi pincér tolja be. Az úri közönség tapsol.)

WOLAND

Nézzen körül, elnök elvtárs!
Ez a sátán bálja, nem?

Főntartja még állítását,
míszerint nem létezem?

BERLIOZ *feje:*

Nincsen semmiféle sátán,
erre most is esküszöm.

WOLAND

De ha nincs, hát bálja sincsen.
Hogyhogy mégis itt van ön?

BERLIOZ

Nem vagyok, csak képzelem, vagy
álmodom, hogy áll a bál,
de az még valószínűbb, hogy
ön engem hipnotizál.

KÓRUS

Ó, te vadszamár!
Ó, te nagy számár!

WOLAND

S nem vágta a villamos le,
ahogy jósoltam, fejét?

BERLIOZ

Persze hogy nem. Máskülönben
hogyan tudnék vitázni még?
Halott nem beszél; ha meghalt,
utána semmi jön.

WOLAND

Semmi az, hogyha most fejét
serlegemmé bűvölöm?
Belőle bort iszom, falernumit.

BERLIOZ *(kiabál:)*

Akkor hiszem, ha látom!

WOLAND

Ezen aztán nem mulik.

(A levegőbe suhint a spádéjával. Villámlás, mennydörgés, füst és kénköves eső. A koponya helyén megjelenik egy koponya alakú aranyserleg. Hella mint bűvészinas odalejt, bort tölt)

KÓRUS
De furcsa ember!
De hülye ember!
Eszetlen ember!
Kretén egy ember!
Ez egy idéttlen, agyatlan állat,
a vermet ássa saját magának.
Megérdemelte, amit kap ő,
nincs a nyakán már fő!

(Margarita meztelenül ébred Woland karjában.)

TRACK 26 **Nr 21 Sestetto**

MARGARITA
Hol vagyok...? Hova tűntek...?

WOLAND
Vége. Kialudt az ünnep.
A néhai Berlioz lakása ez itt.

MARGARITA
De hogy... hogyan kerültem én ide?

WOLAND
Egészségünkre!

MINDENKI
Nézd már, nézd, mennyi gyilkos...

WOLAND
A színhely nem változik,
Őn itt volt végig velem.

MARGARITA
De a sok ember, a hatalmas bálterem...?

WOLAND
Az ötödik dimenzióban ez nem gond, kedvesem.

FAGÓT
Édes Margó királyné, mindenkit elvarázsolt.

HELLA
Milyen tapintat! Mennyi báj! Igazán csodás volt!

NÉGYEN
Noblesse oblige.
Szép vagy, szép vagy! Noblesse oblige.

MARGARITA *(egy ideig nem szólal meg, de mintha várna valamire. Feláll!)*
De most már illene mennem, későre jár.
Nagy élmény volt, Messire, hogy itt voltam én.

(A tükörből kilép a Mester)

TRACK 27

MARGARITA
Mester!

WOLAND
Üljön csak vissza, és tűnődjön el:
ez az az alkalom, kedvesem, amivel élni kell.
Valamit mondani vagy kérni nem akar? Mit felel?

MARGARITA
Hát kérhetek?

WOLAND, HELLA, BEHEMÓT, FAGÓT
Igen. Kérhet, sőt követelhet.

MARGARITA
Kérem, követelem,
adják vissza nekem,
de azonnal, ebben a pillanatban,
szerelmemet, a Mestert!

MESTER
Margarita!

MARGARITA, MESTER
Hát itt vagy, édesem,
te újra énvelem!

MARGARITA
A nap kisüt, ne félj.

MESTER
Elmúlt a szörnyű éj.

MARGARITA
És megfogod kezem...

MESTER
...és el nem engedem...

EGYÜTT
Én el nem engedem!
Nincs mit gátolhat,
már átölellek én.
Nem csak álmodlak.

MARGARITA
Akármí kell,
teérted én azt,
édesem,
megteszem!

MESTER
Hogy lehet az,
hogy itt vagyok én?
Nem értem,
de el már nem megyek
többé mégsem.

EGYÜTT
Sorsunk egybeforrott,
más út nincs nekünk, nem lehet,
el nem választ tőled
soha semmi engem,
hisz egy vagyok én veled.

WOLAND
Szép és büszke nő,
sokat szenvedő,
megszánt az Ég,
legyen ő tiéd.

HELLA, BEHEMÓT, FAGÓT
Szerelem, de jó!
Az a sok „ah” és „ó”!
Lobog a láng, de szép!
Sohase hamvad el, úgy ég.

MESTER, MARGARITA
Ha a hajnal tüze kigyúl,
ha a délnek heve ég,
vagy ha az ég mennyköve hull,
mindig, mindig
engem, téged együtt
lát, soha másként már.

HELLA, BEHEMÓT, FAGÓT, WOLAND
Fogy a tél bösz ereje már,
jöhet a jó vég,
derül a zord ég,
közel a nyár.
Fű virul, elfogy a sár,
már békévé oldódik
mind, ami kín volt,
és örök otthon vár.

MESTER, MARGARITA
Ha szomorú vagy/vagyok és fáradt,
már tudok én lenni a társad,
tudom, együtt boldogok leszünk,
így rendelte végzetünk.

HELLA, BEHEMÓT, FAGÓT, WOLAND
Soha kín, soha bánat,
csak a fényt, sose árnyat,
örök úton lépkedünk,
mert ezt szabták meg nekünk,
örökké élhetünk,
így rendelte végzetünk.

*(Wolandék most kilépnek az árnyékból, odamennek
a párhoz)*

WOLAND
Nos, Mester, én tudom, ki ön.
De Ön vajon tudja, ki vagyok én?

MESTER
Igen, tudom, ki ön.
Iván mesélte odabent,
hogy Moszkvában a Sátán megjelent.

WOLAND

Sátán... nos, igen.

Így neveznek idelenn.

De mondja csak meg nekem, mi a titka,

Önt mért hívja Mesternek Margarita.

MESTER

A regényem miatt. Úgy gondolja,

mester, aki írta.

WOLAND

Kiről szól a könyv? Ki a hőse?

MESTER

Poncius Pilátus.

WOLAND

Már megérte.

Mutassa nyomban, kedvencem ő.

Hamar keresse könyvét elő.

MESTER

Nem lehet.

WOLAND

És mondja csak, ugyan miért?

MESTER

Elkobozták, bezúzták, elégett, elveszett!

WOLAND

Ostobaság. Kézirat nem ég el soha!

(Int Behemótnak, aki elővarázsolja a kéziratot.

Woland belelapoz.)

No hadd lám.

MIND

Oszik már a felhő mind,

ég a földre napfényt hint,

sápadt arc kap élénk színt.

Úgy fest, az ügyed hogy jól dől el,

nem árt, ha leállsz az ördöggel.

WOLAND

Végre-valahára ülepedik a fekete sár.

Végre kisimul a keszekusza, vadütemű ár.

Hova igyekezett végül, ki-ki ime odaér,

lecsitul a heves, vadtüzü, setesuta vér,

a sok igyekezetért ez a nyugalom a bér.

„A prokurátornak nem jött álom a szemére.

Órák hosszat a teleholdat nézte.

Már világosodott.”

(Pilátus egyedül az oszlopcsarnokban. Lobogó fáklýák fénye. Világosodik.)

TRACK 28 Nr 22 Introduzione e Arioso

PATKÁNYÖLŐ (be:)

Jó egészséget, hégemón.

PILÁTUS

Halljam, mit végeztek?

PATKÁNYÖLŐ

Judást megfojtottuk, felakasztottuk,

öngyilkos lett.

PILÁTUS

A pénzével mi történt?

PATKÁNYÖLŐ

Bűnét annyira bánta,

bedobta a pénzt... bedobtuk

Kajafás udvarába.

PILÁTUS

A városban kint mi a helyzet?

PATKÁNYÖLŐ

Zavargás nem fenyeget.
A kivégzésről megtalálász itt
minden részletet.
(*Pergamentekercset ad át*)

PILÁTUS

Jól van. Derék munka volt, úgy ám!
Jól van, bosszút álltam
mégis rajtad én, Kajafás.
S te rohadék, lám, meglakoltál,
megkaptad, Júdás, ó, te nyavalyás.

PATKÁNYÖLŐ

Ami a parancsod, teszem, Uram, én,
megölöm, akit kell, tied az életem.
A birodalomnak s neked köszönöm
mindenemet én, s ezt nem feledem.

PILÁTUS

(*Mihelyt egyedül marad, kibontja a tekercset*)
Az ő szavai ezek.
„Bocsáss meg nekik, mert nem tudják,
hogymit cselekszenek.”
Ezt mondta, és meghalt. De nem,
még van tovább.
„A legnagyobb bűn a gyávaság.”
(*arioso*)
A gyávaság a legnagyobb bűn!
S én gyáva voltam, gyáva!
Én megmenthettem volna őt,
a lelkemen szárad halála.
Nekem is megbocsát vajon?
S én magamnak megbocsátok vajon?
Története része lettem,
és arra emlékezni fognak,
örökké emlékezni fognak.

(*Woland, Lévi Máté.*)

TRACK 29 Nr 22b Intermezzo

WOLAND

Nem vártalak, Lévi Máté,
mit akarsz, te rabszolga?

LÉVI MÁTÉ

Én a tanítványa vagyok.
Ő küldött hozzád, Jesua.

WOLAND

Ne untass, végezz hamar.
Halljuk, mi az üzenet!

TRACK 30 Nr 23 Sestetto

LÉVI MÁTÉ

Mert a fényt nem érdemlik meg.
De a nyugalmat megadd!

LÉVI MÁTÉ

Elolvasta a regényt.
A Mestert s vele Margaritát
kéri, hogy magához vedd.
Adj nekik örök nyugalmat.
Nem túl nehéz ez neked?

WOLAND

Nekem semmi sem nehéz,
tudhatnád, te ostoba.
Mért nem őhozzá a fénybe,
mért nem kerülnek oda?

WOLAND

Mondd, hogy félig már meg is van.
Most pedig hordd el magad!

LÉVI MÁTÉ

Bár napod letűnne végleg,
árnyak fejedelme te,
korklátja az égi fénynek,
te, gonoszság szelleme!

WOLAND

Gonosz nélkül jó sem élhet,
árnyék nélkül fény van-e?
De ahhoz, hogy ezt megértsed,
fejedbe ész kellene.

(Woland és kísérete, a Mester és Margarita.)

WOLAND *(csipkelődve:)*

Nem rossz mű.

HELLA, BEHEMÓT, FAGÓT

Jó kis mű!

WOLAND

Szép munka.

HELLA, BEHEMÓT, FAGÓT

Ez remekmű!

WOLAND

Gratulálok.

HELLA, BEHEMÓT, FAGÓT

Mi is gratulálunk!

WOLAND

Gazdag értelmű.

HELLA, BEHEMÓT, FAGÓT

Épülhet már az életmű!

WOLAND

És most? Hogyan tovább?

MESTER

Nem tudom. Semmit sem tudok.

Ez oly hirtelen jött ám.

MARGARITA

Szeretjük egymást, nem elég?

Szobácska kell csak, menedék!

Mindennap együtt ébredünk,

Beteljesülhet végzetünk!

Szerelmem, hát mi kell több?

Még mi kellhet nekünk?

WOLAND

Szép álom, de gondolja meg,
itt Moszkvában ezzel nem sokra megy.

Független itt nem lehet,

ezt ez a rend nem tűri meg.

Itt csak szolga vagy rab lehet,

az éhhalál még jó eset.

Vár az önkény mindenütt,

bújsz előle, rajtad üt.

Elínlasz, menekülsz, de az út

téged is börtönbe visz.

De ha megbíznak bennem, én ajánlok mást,

tudok egy sokkalta jobb megoldást.

Bíznak-e bennem? Megbíznak bennem?

MESTER, MARGARITA

Bizunk. Igen! Igen!

TRACK 31

WOLAND

Tudja meg, tudja meg,
ó, tisztelt Mester,
olvasták, méltatták a könyvét odafenn.
Nyugalmat kínálok, örökös nyugalmat,
Jesua küldi ezt maguknak énvelem.
Ebből a földi létből most ki kell hát lépniük.
Nem félnek?

MESTER, MARGARITA
Nem félünk!

WOLAND
Az óra üt.
Átlépnek most velem egy másik világba.

MESTER, MARGARITA
Követjük, Monseigneur.

WOLAND
Vár minket, ím, a szellemlét.

Igyunk az útra.
*(Woland segédei nem szólalnak meg, de
mindenhez asszisztálnak: pohárosztás, bortöltés,
köpenyfelsegítés stb.)*
Vinum Falernum: ezt itta ő aznap este:
Pilátus.

MESTER, MARGARITA
Wolandra!
(Isznak, Margarita elalél)

MESTER
Gyilkos! Méregkeverő!
(ő is összeesik)

BEHEMÓT
Mindig csak ez van, egy kicsit már unom.

FAGÓT
Jól végzett munkáért sértés a jutalom.

*(A Mester és Margarita felébrednek. A világítás meleg enteriőrfényből hideg kékre vált: szellemekké váltak.
Boldogan röpöknek új alakjukban)*

TRACK 32

MESTER
Hát élünk? Ez lehet?

MARGARITA
Egy másik életet!

MESTER, MARGARITA
Már senki sem szakíthat tőlem el.

MESTER *(Wolandnak:)*
Szavam bocsássa meg.

MARGARITA, MESTER
Veled és csak veled
e másik életet!
Köszönjük, felséges úr!
Olyan boldog vagyok!

WOLAND
Megyünk hát akkor együtt.
Jól van, derék dolog.

MESTER
Nekem volna egy kis dolgom az elmeklinikán.

WOLAND
Igen, tudom. Nekünk is van még elintéznivalónk.

BEHEMÓT
Mijáú, van biz ám!

FAGÓT *(tereli őket kifelé:)*
Siessenek! Mielőtt a géppuskazápor
itt mindent ripityára tör.

HELLA
Hozhatom a kávéját, Monseigneur?

MIND

Egy jó kis kávé sose gyötör,
nem úgy, mint borra sör.

TRACK 33 **Nr 24 Coro**

KÓRUS

Galaxisok gomolyognak,
Föld a Nap körül kereng,
kijelölve mind a pálya,
egy a káosz és a rend.
Ahol élet, ott halál van,
az igenben ott a nem,
egymást éri fény meg árnyék,
bűnben megbánás terem.

Isten sorsod úgy vezérli:
tőled várja válaszát.
Ne feledd: nem bűn a kétely,
egy a bűn: a gyávaság.

Bűn s erény közt, mily nagy eszme,
kényszer nélkül döntení!
Végzetét a véges ember

önmagának szabja ki.
Önkény túlhatalma ellen
egy halandó mennyit ér?
Mindig szellemed vezessen,
s ég a földdel összeér.

Isten sorsod úgy vezérli:
tőled várja válaszát.
Ne feledd: nem bűn a kétely,
egy a bűn: a gyávaság.

A legfőbb bűn a gyávaság.

VÉGE

Levente Gyöngyösi
**The Master
and Margarita**

opera-musical in two acts, sung in Hungarian

Original novel **MIKHAIL BULGAKOV**

Libretto after scenario of Róbert Bognár and András written by **SZABOLCS VÁRADY**

Woland, the Devil **PÉTER KÁLMÁN**

Hella, sexy succubus **RITA RÁCZ**

Behemoth, huge black cat **ZOLTÁN GAVODI**

Fagotto, ex-choirmaster **TIVADAR KISS**

Mikhail Masterov, the Master, young writer / Yeshua, philosopher **PÉTER BALCZÓ**

Margarita, secretary of Russian Writer's Association, lover of the Master **ORSOLYA SÁFÁR**

Berlioz, chairman of Russian Writer's Association / Caiaphas, high priest **ANDRÁS HÁBETLER**

Ivan Bezdomny, young, aspiring poet / Matthew the Levite, follower of Yeshua **DONÁT VARGA**

Latunsky, critic / Judas, the traitor **JENŐ DÉKÁN**

Pontius Pilate, procurator of Judaea **ISTVÁN KOVÁCS**

Ratslayer, roman centurio **ANDRÁS KISS**

Policeman **ANDRÁS KÖRÖSI**

First nurse / Jimmy, vampire **RÓBERT ERDŐS**

Second nurse / John, vampire **BOLDIZSÁR ZAJKÁS**

Bosoy, chairman of the house committee **BENCE GULYÁS**

Speaker **BALÁZS CSÉMY**

Nurse at the mental hospital **ÉVA VÁRHELYI**

First man / Drunken man / Monsieur Guillotin **ANDRÁS FARKAS**

Second man / An important comrade / Nero, the emperor **BALÁZS PAPP**

A woman / Young woman / Lucrezia Borgia **GABRIELLA REA FENYVESI**

Cleaning woman **ALEXANDRA RUSZÓ**

Conductor **GÁBOR HOLLERUNG**

Featuring the Hungarian State Opera Orchestra (concert masters: **NAGAO HARUKA**, **ERNŐ KÁLLAI**) and Chorus (chorus masters: **GÁBOR CSIKI**), and **MÁTÉ HÁMORI**, **FERENC CSISZÁR** (acoustic and electric guitars), **MIHÁLY SIMKÓ-VÁRNAGY** (bass guitar), **ZSOLT NAGY** (drums), **LEVENTE GYÖNGYÖSI** (keyboards), **GÁBOR GERA** (accordion)

Recorded at the Ferenc Fricsay Studio of the Eiffel Art Studios between February & May 2021

Recording producer **LEVENTE GYÖNGYÖSI**

Balance engineers **PÉTER ERDÉLYI**, **TAMÁS HORVÁTH**, **FERENC KONDÁS**

Mixing and mastering **PÉTER ERDÉLYI**

The recording is the property of the Hungarian State Opera

Tracklist

ACT I

1	Nr 1 Introduction – <i>Megyünk a fényes jövőbe</i> (Berlioz, Master, Latunsky, Ivan, Margarita, choir)	9'11"
2	Nr 2 Aria – <i>Hova kerültem? Ki vagyok én?</i> (Master)	3'46"
3	Nr 3 Duet – <i>Bocsánat, jaj, ne haragudjon</i> (Margarita, Master)	3'40"
4	Nr 4 Sextet – <i>Őn Mihail Maszterov író?</i> (Policeman, Master, Latunsky, Margarita, 2 Nurses)	2'59"
5	Nr 5 Trio – <i>Kedves Berlioz elvtárs</i> (Ivan, Berlioz, Woland)	3'14"
6	Nr 6 Passion – <i>Istenek, istenek, mért büntettek engem?</i> (Pilate, Jeshua, Ratslayer).	10'36"
7	<i>Négyszemközt akartál beszélni, hégemón</i> (Caiaphas, Pilate, choir).	6'05"
8	Nr 7 Trio & Chorus – <i>Így volt, pontosan így</i> (Woland, Berlioz, Ivan, choir).	7'09"
9	Nr 8 Aria & Chorus – <i>Megőrültem, meg</i> (Ivan, Latunsky, choir)	5'02"
10	Nr 9 Aria – <i>Örvénylik a folyó a híd alatt</i> (Margarita)	5'37"
11	Nr 10 Finale – <i>Rettenő egy jó hely Moszkva</i> (Hella, Behemoth, Fagotto, Bosoy)	6'54"
12	<i>Kedves közönség, nagyérdemű publikum!</i> (Speaker, Fagotto, Woland, Behemoth, Hella, choir).	5'43"
13	<i>Kíváncsiak, hova tűnt a pakli kártya?</i> (Fagotto, First man, Second man, A woman, Hella, Behemoth, Woland, choir).	2'49"
14	<i>És, hogy ezt a sok pénzt elkölteni könnyű legyen</i> (Fagotto, Hella, Behemoth, choir)	3'55"

ACT II

15	Nr 11 Chorus – <i>Ő de jó itt, ő de szép itt</i> (choir)	3'10"
16	Nr 12 Scene & Duet – <i>Kényszerzubbony? Megőrültek?</i> (An important comrade, Drunken man, Young woman, Cleaning woman, Nurse, Master, Ivan).	5'50"
17	Nr 13 Chorus – <i>Hull szemünkből könnyek árja</i> (choir)	2'17"
18	Nr 14 Aria – <i>Én ökö! Én ostoba, béna!</i> (Matthew the Levite).	1'59"
19	Nr 15 Quartet – <i>Elfogtuk ezt az embert, hégemón</i> (Ratslayer, Pilate, Matthew the Levite, Judas)	4'10"
20	Nr 16 Quartet – <i>Nem bírtam otthon</i> (Margarita, Behemoth, Fagotto, Hella).	4'59"
21	Nr 17 Witches' Sabbath – <i>Ő, ez a krém!</i> (Margarita, choir)	4'50"
22	Nr 18 Quartet – <i>Üdvözlöm, Margarita</i> (Woland, Behemoth, Fagotto, Hella)	3'07"
23	Nr 19 Aria with Chorus – <i>Köszöntelek, barátaim / Mert vagyok, aki vagyok</i> (Woland, choir).	5'07"
24	Nr 20 Satan's Ball – <i>No de elég a szóból / Itt jön az első táncosa</i> (Woland, Margarita, Fagotto, Behemoth, Nero, Lucrezia Borgia, Guillotin, Jimmy, John, Hella, choir).	5'42"
25	<i>Hölgyeim és uraim, ladies and gentlemen</i> (Woland, Berlioz, Hella, Behemoth, Fagotto, choir)	3'23"
26	Nr 21 Sextet – <i>Hol vagyok?</i> (Margarita, Woland, Fagotto, Behemoth, Hella)	2'46"
27	<i>Mester! – Margarita!</i> (Margarita, Master, Woland, Hella, Behemoth, Fagotto)	6'20"
28	Nr 22 Introduction & Arioso – <i>Jó egészséget, hégemón! / A gyávaság a legnagyobb bűn</i> (Ratslayer, Pilate).	5'08"
29	Nr 22b Intermezzo – <i>Nem vártalak, Lévi Máté</i> (Woland, Ivan)	0'29"
30	Nr 23 Sextet – <i>Nem rossz mű</i> (Woland, Hella, Behemoth, Fagotto, Margarita, Master).	2'18"
31	<i>Tudja meg, tudja meg, ő, tisztelt Mester</i> (Woland, Margarita, Master, Behemoth, Fagotto, Hella)	2'42"
32	<i>Hát élünk! Ez lehet?</i> (Master, Margarita, Hella, Behemoth, Fagotto, Woland).	1'54"
33	Nr 24 Chorus – <i>Galaxisok gomolyognak</i> (choir)	4'50"

Playing time **147'44"**

THE MASTER AND MARGARITA: an experiment of a new musical theatre genre

Birth

Sometime during the late 1990s, still as a Music Academy student, we enjoyed coming together with my friends. One of us would give a lecture about a selected piece of music, literature, or film. On one occasion, I chose to talk about Mozart's *Le Nozze di Figaro*. We took these lectures very seriously. I prepared mine for several weeks. One day the topic was Mikhail Afanasievich Bulgakov's satirical novel, *The Master and Margarita*. One of my best friends spoke about it to us with fiery enthusiasm; he supported his words with a huge amount of data and photographs, because he had recently returned from Russia, where he had the opportunity to visit all the sights of the story. With the pictures in the background, he read out long chapters from the book with deep admiration in his voice. I found it profoundly inspiring. „Such characters! This is a par excellence opera sujet!“ – My enthusiasm burst out so that it made the others all laugh: „Write it then! What are you waiting for?“ „It is premature!“ – Said I immediately losing confidence – „Perhaps when I'm over 50.“

Events took a favourable turn and I was 38 when the possibility came my way to set this amazing female Faust-analogy to music. In 2013, my long-time creative partner, the music director of the Budafok Dohnányi Orchestra, Maestro Gábor Hollerung commissioned a large-scale composition with a somewhat popular tone. „Why not?“ – I said to myself on my way out of his office. „Why couldn't this slightly popular piece be the Master and Margarita?“ I saw an emerging vision of a grandiose stage production, which functions as an opera but woven with elements of popular music. Life offered me the excellent opportunity to realise one of my long-cherished composition ideas.

I always found it rather weird that contemporary classical music and popular music became so irreversibly separated during the 20th century. Let's us remember masters like Monteverdi, Haydn, Mozart, Verdi and many others, who regularly incorporated in their works the folk and popular music of their age, thus elevating it to the highest possible artistic niveau. Today on the other hand, we – contemporary composers – tend to speak with utmost contempt about those musical trends, which determine the days of average people all over the globe. Pop, rock, rap, soul, funky, techno – we hear these all the time not only in concert arenas, but in shopping malls,

waiting rooms of doctor's offices etc. Music is everywhere, millions of children and young adults see the reflection of their emotions in these top hits – and we just shrug our shoulders: this is all crap, useless popular music. And with this rigid rejection mirrored in our compositions, we deprive ourselves and the following generations of such eternal aspect of music, like joy.

They (pop musicians and their audience) with a little exaggeration do not even know that contemporary classical music exists. I have always been amazed by the subtle melody, spirited rhythmic patterns and powerful effect mechanisms of pop. From time to time, I made attempts to use certain elements of its harmony and rhythm in my works. But *The Master and Margarita* opened an entirely new dimension for me to create a musical synthesis of a much larger scale.

I was lucky enough to find brilliant partners for this venture: the libretto is based on the scenario made by András Schlanger and Róbert Bognár and it was written by Szabolcs Várady, one of the most experienced poets of the genre in Hungary.

Structure

Structurally the opera has but a few concrete differences compared to Bulgakov's novel. Yet, we obviously had to get rid of some minor characters. The most evident of those was the number of Satan's followers. In line with the well-functioning trio tradition of operas, we cut their number from four to three, omitting the sympathetic character of Azazello. The other significant difference is that we dramatized the Soviet Writers' Federation scene – where Mikhail Masterov gets expelled because of his „non-social-realist“ novel – and we made it the introduction of the entire piece. Another crucial difference – as opposed to the original, – is that in our opera the two lovers, Master and Margarita are much younger, in their early 20s. This allows us to present a classical, naive and shy first-love situation in Duet Nr. 3. From the point when Woland appears (which we placed from Patriarshiye Prudi to the Griboyedov), the rest of Act I mostly includes the events of the novels' first part: the famous argument about Jesus's existence, the first half of the Passion story, the Berlioz's foretold death and Ivan's nervous breakdown. It seemed obvious that the grandiose Variety Theatre scene shall be the finale of Act I, even though at first sights it seems to have little function in the dramaturgy (except that it offers and excellent opportunity to Woland and his followers, especially to Fagotto for some brilliant acting and singing).

This way we achieved that all events in Act I to point into one direction in the dramaturgy: to the psychiatric clinic. Both Ivan and the Master as well as many from the audience of the Variety Theatre are transported there. So it was obvious that Act II shall begin at Prof. Stravinsky's psychiatric clinic and after the opening choir, Duet Nr. 12 of the Master and Ivan offered a great opportunity to elaborate a bit more on the character of the Master, who was slightly under-represented in Act I for being a protagonist.

Then, following a brief insert from the Passion, the plot can head straight on: Margarita is invited to be the Queen of the Satan's Ball, and then comes the climax of the opera: the Satan's Ball (Nr. 20). After that, all we had to do is conclude the various lines of the plot: the consequences of Margarita's actions, the pact between supernatural powers and Pilate's conversion.

Stylistic layers

With regard to its genre, the composition is somewhere halfway between traditional opera and those genres of music theatre that emerged during second half of the 20th century (rock opera, musical). Meaning most of all its sound: in addition to a symphony orchestra, there is an entire rock band (two guitars, a bass guitar, drum set, and two keyboards).

This choice does not only significantly broaden the possibilities of instrumentation, but it also offers a more extensive set of means for musical dramaturgy than that of the traditional music theatre (classical and popular music alike), i.e.: the two different orchestras (and the musical material written for them) show a rather versatile behaviour during the entire work:

- *symphonic* inspired movements (Nr. 1, 3, 4, 8, 11, 12, 14, 17, 18, 21, 23);
- *rock* inspired movements (first part of Nr. 6, beginning of Nr. 10, 19, 20, 22, 24);
- *musical* inspired movements, where rock instruments do not play as a band, but as solo instruments, embedded in a symphonic material (Nr. 2, 5, 7, 9, 13, 16)
- finally, the most extreme example: Quartet Nr. 15 approximately in the centre of the piece, which is a proper firework of styles. In order to highlight the various characters – with a little exaggeration – the style changes in every bar from jazz-funk based musical through opera, from hard rock to lounge and back.

However, from the characters' point of view the movements may also be classified in another way:

- the style used for the main positive characters of the Master and Margarita are inspired by neo-classicism and resemble Mozart (Nr. 3, second half of Nr. 12, 21, 23)
- alternatively, when it is not so (mainly in their arias) they sing in an obvious musical style (Nr. 2, 9)
- In Woland's themes, one may clearly observe a character development: from a malicious, mysterious ragtime-like character (Nr. 5, 7) his voice gradually evolves to a hard rock, Aerosmith paraphrase in his Act II grand aria (Nr. 19). Hard rock is also characteristic of his followers. (beginning of Nr. 10.)
- Pilate, Yeshua and Ratslayer mostly enjoy a beat-rock musical environment that reminds of Jesus Christ Superstar (Nr. 6, 15, 22)
- Soviet milieu is depicted by resemblance with Tchaikovsky, Shostakovich and some of the mass songs of the 20th century (Nr. 1, 4, end of Nr. 7, beginning of Nr. 12)

The biggest question is: what keeps this cavalcade of styles, all these colours together? Well, perhaps it is not the composer's task to answer that important question, yet I can give you some ideas.

Firstly, there are many small, but recurrent themes and motives (Nr. 3 Margarita's love theme: *"Ha szomorú vagy és fáradt"* / *"You are sad now and tired"*, the beginning of Nr. 6 Pilate's Roman legion theme, Nr. 5.: Woland's theme *"Foglalkozásom: mágia"* / *"My profession is magic"* etc.) These contribute to the inner cohesion of the piece. The other is the obvious phenomenon that the composition – even the wildest rock music parts – behave predominantly as an opera. The entire musical material serves characterisation, i.e.: they may suddenly change or stop whenever the dramatic situation requires so.

The recording

Recording this 2-and-a-half-hour-long opera proved to be an extraordinary challenge both for the artists and for the technical team. Because of the rock instruments, we had to record everything in small separate sections. First, each rock instrument recorded its own part individually, after that we added the symphony orchestra and the choir, and we finished up with the solo vocal parts.

A long process followed the recording as we worked out the right concept for mixing the sound. The separately recorded sections must form a homogenic acoustic entity for the listener, as if the entire cast had played all at the same time. Moreover, the rock band in itself must sound like powerful "rock". Similarly, the symphony

orchestra – that plays by itself during most of the composition – has to produce the symphonic and operatic sound the listener is accustomed to. Yet, in some movements, these two criteria have to be present at the same time without overshadowing one another. The sound must be symphonically “translucent”, while the rock has to be “hard”. It was a tremendously difficult task for our sound engineer and quite a slippery slope to find the perfect acoustic place and function of every component during the process.

I honestly hope that music lovers listening to this recording will enjoy wandering around in the universe of this composition as much as we did when we created it and when we made this recording with all its complexity. I trust that the unique concept aimed at unifying all these musical styles will bring closer to opera- (and musical) enthusiasts the Satan, who appeared in Moscow, the fearless young woman who is willing to befriend the devil himself to save her love, Pilate, who repents his sin in an absurd, but passionate and cathartically elevating story.

Levente Gyöngyösi
(English translation: Ildikó Turcsányi)

*Sáfár Orsolya, Likovics Alexandra, Gavodi Zoltán,
Kálmán Péter, Szakács Ildikó, Balczó Péter, Kiss Tivadar*

Synopsis

ACT I

Nr. 1 Introduction

Outside Griboyedov building, the headquarters of the Soviet Writers' Federation a mob of Muscovites are grousing: while they hunger, inside the privileged writers of Soviet literature feast, eat and drink. In one of the rooms, the Federation's presidential council is having a meeting lead by Chairman Berlioz. The agenda of the assembly is the outrageous new novel of a young writer, Mikhail Masterov, (the Master) about Jesus and Pilate. Based on the accusations of Latunsky, the critic, despite all the objection of the Master, he is expelled from the federation. Berlioz's young favourite, Ivan Bezdomny too votes against the Master.

Nr. 2 Aria

In the park near Griboyedov, the Master draws the bitter conclusions: this is a world for scoundrels.

Nr. 3 Duet

Margarita, the young secretary of the writers' federation finds him: the Master left his manuscript in the room. She confesses having read the book and she calls it a masterpiece. She even tells the Master about her love for him. He answers bitterly: nobody is supposed to love an outcast and no one can be his companion.

Nr. 4 Sextet

Latunsky, the critic arrives with the nurses and a police officer. Regardless of Margarita's objection, they drag the Master away to the psychiatric clinic. Fagotto hands the forgotten manuscript to Woland.

Nr. 5 Trio

Meanwhile in the Griboyedov building Ivan is listening to Berlioz lecturing him on the non-existence of Jesus. Suddenly a stranger joins their conversation. He looks like some foreign scholar. Woland insists that Jesus indeed existed; moreover, he saw what had happened to him with his own eyes. The two writers are astonished by his words. Woland begins his story...

Nr. 6 Passion

... and gives a vivid description of the Nazareth's sufferings. Pontius Pilate, the procurator of Judea is deeply impressed by the peculiar man who claims that all men are good by nature. Pilate wants to set him free. When he finds out that Jesus questioned the Roman Emperor's power, he has no choice but to sentence him to death. His last resort is to convince the Jewish high priest Caiaphas to let Jesus be free in honour of the Jewish celebration of Pesach. But Caiaphas coldly turns him down saying that the priests demand Bar-Rabban's freedom. Pilate must order Jesus to be crucified.

Nr. 7 Trio and Chorus

„That's exactly how it was“ – finishes Woland his story, brooding and then he vaticinates that Berlioz's head will be chopped off by the tram later that day. His prophecy soon comes true. Fagotto puts the chopped head into Ivan's hands, who is in a complete state of shock.

Nr. 8 Aria and Chorus

Ivan on the verge of madness is desperately trying to get his thoughts together: the stranger foresaw Berlioz's death, which came true! Perhaps God and Devil indeed exist? He rushes into the Griboyedov and ragingly demands the stranger to be arrested. He is taken to the psychiatric clinic.

Nr. 9 Aria

On the foggy bank of the river Moscow Margarita is pondering over her found but lost love.

Nr. 10 Finale

The Satan's followers: Hella, Behemoth and Fagotto are being mischievous in the late Berlioz's apartment. First, they give five thousand dollars to Bosoy, the chairman of the house committee as rent. Then they report him for illegal currency transaction. After that, they begin organising Woland's black magic séance at the Variety Theatre. The séance is a smashing success: first, they entertain the distinguished guests (among them Margarita) with some card tricks, then with a shower of money and a fashion show. Suddenly at Woland's signal all the clothes vanish and the ladies stand there half-naked. Fagotto as choirmaster conducts the choir of deliriously singing guests. Many of them are taken away by the wailing ambulance car - of course to the psychiatric clinic.

ACT II

Nr. 11 Chorus

At the psychiatric clinic. Drugged patients sing a sarcastic-enchanted song about how wonderful it is to be in this place, where the professor and the nurses keep watch over them in peace and harmony

Nr. 12 Scene and Duet

Men and women from the Variety scandal are brought in. Initially they struggle against the derogatory treatment, then drugs and nurses help them to accept their faith. They also bring in Ivan, who is greatly astounded to meet the Master here. He begs for his forgiveness for assisting to his expulsion and asks the Master to accept him as a disciple. First, the Master is mistrustful, but then he agrees. He even tells Ivan what happened to Pilate after Yeshua's death...

Nr. 13 Chorus

....Jerusalem. Wailers under the cross taking farewell from dying Yeshua.

Nr. 14 Aria

A weird, blowzy figure appears with a knife in his hand: Matthew the Levite. He used to be Yeshua's most faithful disciple. Tormented by self-accusations he intends to put a knife into the dying man's heart to liberate him from pain.

Nr. 15 Quartet

But Pilate orders two of his soldiers to perform this act of mercy on Yeshua. Matthew the Levite is captured. Pilate interrogates him and confronts him with Judas. He phlegmatically tells the outraged Matthew that he is only interested in money, he received 30 silvers from the priests to betray Yeshua. Pilate secretly orders Ratslayer, his right-hand man to execute Judas, and make it look like suicide.

Nr. 16 Quartet

Margarita is outside the Griboyedov, thinking of her strange dream, when three figures approach her. Hella, Fagotto and Behemoth bring her the invitation of their lord, the great Woland to his ball. If she accepts the invitation, she can get back the Master. At first Margarita refuses them, but when the three begin to recite a passage from the Master's novel, all her disbelief vanishes and she promises to do everything as they say.

Nr. 17 Witches' Sabbath

Fagotto and his companions give Margarita a magic cream. She takes off all her clothes and when all the cream is spread over her body, she becomes invisible. She sits on her broom and as flying around, with ecstatic joy she breaks all the windows of the Griboyedov - the place where her beloved Master was doomed. Other witches appear and after a wild witch-dance, they fly together to the Satan's ball.

Nr. 18 Quartet

Woland ceremoniously asks Margareta to be the Queen of his Moscow ball. His followers prepare her for the coming night: she shall be equally kind to everyone whatever she sees, whoever invites her to dance.

Nr. 19 Aria with Chorus

Berlioz's apartment is magically extended into a huge ballroom, with a colourful multitude of guests. In a frenetic aria, Woland confesses to his true role: his is the rational path, the truth gained in battle; he is the genuine life and the chain-breaking freedom.

Nr. 20 Satan's Ball

Margarita as the Queen of the Ball has to greet and dance with all sorts of weird and scary creatures (like Nero the Emperor, the infamously toxic Lucrezia Borgia, Monsieur Guillotine the inventor of the execution device all introduced by Woland's followers). As the highlight of the evening they bring in the head of the late Berlioz and Woland has a pleasantly chat with him about Satan's non-existence. The head still insists: *„You must be hypnotising me!”* Woland turns the head into a goblet and toasts to the guests with Falernian wine.

Nr. 21 Sextet

Margarita wakes up naked in Woland's arms. Hella, Behemoth and Fagotto cannot stop praising her greatness as the Queen of the Ball: *„Such delicacy, such charm! You were truly marvellous!”* Margarita feels awkward; she attempts to leave close to tears. But the Satan holds her back and encourages her to make a wish in return for her services. Margarita triumphantly demands her love back. In that very moment, the Master steps out from the mirror. They fall into each other's arms. The Satan conjures the manuscript that was believed to be lost and starts reading it...

Nr. 22 Introduction and Arioso

... Pilate wanders around the portico of his palace sleeplessly. Ratslayer reports to him that the work is done: Judas „killed himself” and they threw the 30 silvers into the temple yard. He hands over a detailed record of the execution. Pilate's heart is filled with guilt as he reads Yeshua's last words: *„Cowardice is the greatest sin”. „I could have saved him, his death is on me!”* – he bursts out shattered.

Nr. 22b Intermezzo

Matthew the Levite gives Yeshua's message to Woland: they shall look after the Master. *„Why don't they get to go over to him? Into the light?”* – asks Woland. *„Because they don't deserve the light. But then give them peace!”*

Nr. 23 Sextet

„And now? Now what?” – asks Woland the lovers. *„We need nothing but a shelter, a little room where we can live together”* – Margarita answers. *„I know a much better solution”* – says Woland. He explains the Master that his book was read up there and Yeshua wants to reward them with eternal peace in another world. They drink up the Satan's potion and they become ghosts.

Nr. 24 Chorus

The choir draws the conclusion: Cowardice is the greatest sin.

(English translation: Ildikó Turcsányi)

Kálmán Péter

Libretto

ACT I

TRACK 11 Introduction

(Space outside Griboyedov-building, Moscow people are walking about, some curiously peep into the garden through the cast iron bars. Inside the privileged writers of Soviet literature eat and drink.)

PEOPLE

We're heading into a bright future!

Moving ever forward!

Each of us

shall receive

according to our needs!

We'll only work

as much as we please,

but eat and drink

until our bellies are full.

Only as much work as we please,

and finally, our bellies will be full.

Sure, it's not perfect yet:

the people get nothing but crumbs.

But look at all the useless writers,

eating and drinking away.

We're heading into a bright future...

BERLIOZ

I hereby open the inquiry.

On the agenda is a disciplinary hearing.

The charge against Mikhail Masterov's book Pilate is a grave one.

MASTER

Charge? What charge?

BERLIOZ

You don't have the floor yet!

ALL

Sit down!

MASTER

I spent two years writing it! Day and night!

It was an incredible thing...

I never expected it would turn out this way.

Nobody had ever written anything like this.

LATUNSKY

I'll tell you who wrote this:

the hand of the enemy!

MASTER

Latunsky! You of all people say this?

BERLIOZ

Quiet! He has the floor.

MASTER

You, who promised...

LATUNSKY

Religious agitation!

MASTER

...that my book would be published,

who told me my work is superb

and that you would make every effort,

now you are behind this?

LATUNSKY

Publish this? Never! Never!

Your Pilate would poison

our people's soul.

WRITERS

That's right!

MASTER

You didn't understand a word of it!

LATUNSKY

And on top of it all: with Jesus in it!

Jesus is the main problem!

MASTER

Judas! Traitor!

BERLIOZ

Comrade, this is not the place

for argument and passion.

Pure idealism is our citadel:

this is the workshop of Creation.

WRITERS

One of pure ideology!

Down with all such filth!

Long live the communist doctrine!

Let it light up the future and our hearts!

BERLIOZ

What we need now is the essence.

Let's look the facts in the face:

this is rubbish, filth, scribbling,

not socialist realism.

MARGARITA (*she writes:*)

"Not socialist realism."

BERLIOZ

It's a terrible thing, but it must be said:

this represents bourgeois values.

WRITERS

This represents bourgeois values.

MARGARITA (*she writes:*)

"This represents bourgeois values."

MASTER

Values! Yes! Eternal human values!

Its subject is beauty, goodness and evil, loyalty and

faith. It's about us! We ourselves are Pilate,

and we are all Judas!

And Jesus! We are Jesus too!

BERLIOZ, WRITERS

Scandalous! Unheard of!

Ideals muddled beyond comprehension!

What's beautiful and good

for him should be burned!

What a sad state of affairs!

BERLIOZ
Unheard of! Intolerable!
We can't have anything to do with this!

ALL
Let's expel him immediately
from the Federation
of Soviet Writers!

BERLIOZ
Does anyone oppose this? Let's see!

(All lift their hands)

MASTER
You can't expel me. I'm not a member.
But my book will be read,
and posterity will be grateful to me,
when everything you cowards are conspiring
against me has turned to nothing.

MARGARITA *(she writes:)*
"When everything you cowards..."

BERLIOZ
He's expelled! Delete that from the record!
The hammer of order shall strike him!

WRITERS
Don't argue with us!
The hammer shall strike!
The hammer shall strike!
The old ideas shall fall to dust,
vanquished by the new.

You best understand
that life shall be battle,
the word of the era brooks nothing else.
Life here shall be battle,
without mercy,
and the time has come for you to see this.
The antiquated ideas shall fall to dust,
vanquished by the new.

(A park near Griboyedov building.)

TRACK 2 **Nr 2 Aria**

MASTER
Where am I? Who am I?
This is no longer my world.
This world is for scoundrels;
there's no hope here, none at all.

Who is the winner here? The cheats
with lying mouths
are the ones climbing upwards:
thieves and traitors
are rewarded and promoted.

No! No! There's no place for me here!
My life is crumbling to dust.
Help me! I can't live. I can't sleep.
I'm done here,
suffocating in filth.

Slander raises
a knife to honour's throat,
as imbecility beats
the spirit to death.
As if the ancient element
had burst its banks,
fear is spreading
rampantly here.

The terror permeates your life,
getting into your skin, bones and heart;
it lies in your dreams, and music is the same:
the horror lives in its melody.
What's lovely for you is hideous to them;
what for you is evil is good for them.
Hearts lie! Words lie!

No! No! There's no place for me here!
My life is crumbling to dust.
Help me! I can't live. I can't sleep.
I'm done here,
suffocating in filth.

TRACK 3 Nr 3 Duet

MARGARITA

Pardon me, oh, please!

I don't mean to bother you, Master,
but the book was left there: the Work.
With great respect, I've brought it here.

MASTER

What? Me? "Master"? After being expelled?
With no career ahead of me?
"Master"? What are you talking about?
Only bleak nothingness awaits me.

MARGARITA

Please don't say that! Please don't say it!
Your book is a masterpiece,
and you clearly know this.
Nobody nowadays frees
anybody's spirit.
What other writer could outdo you?

MASTER

What use is a work that no one reads
except for a few cowardly censors?
My book speaks to no one,
as that which does not exist cannot speak.

MARGARITA

Of course it speaks! It speaks to me.
My life is changing.

MASTER

You are merely imagining things, my dear.
Nothing at all will change, not ever!

MARGARITA

But, but, but...
But it's changing! I'm different now.
Everything was dull! Now it shines!
Now I know what it is: love.
I'm telling you: I love you! Yes!

MASTER

No, no, no...
You must not love me!
I can have no companion.
I have neither a future nor a past.
This is a lesson I have learned.

MARGARITA

You are sad now, and tired.
But I can be your companion!
We'll be happy together:
our destiny has ordained it.

(Latunsky enters, behind him a Policeman and two Nurses.)

TRACK 4 Nr 4 Sextet

POLICEMAN

Are you Mihail Masterov,
a writer resident in Moscow?

MASTER

What do you want from me?

MASTER

If I'm sad and tired,
how could I be your companion?
We'll be happy together?
This is what fate has ordained?

LATUNSKY

It's him! Of course it is.
I know him well and can identify him.

POLICEMAN

So it's him?

MARGARITA
No! No! You can't do this!
What are you up to? What's all this?

LATUNSKY
I'm responsible for his case.
He's expelled as a writer,
but he's still a Muscovite.

MARGARITA
I won't let you go! I'll never leave you!
I want to blaze with your wondrous flame!
Why should I live when you're in prison?
You don't want to live without me, either!

MASTER
Where are you taking me? What do you want?
Why should I bring more light here?
The madhouse? That's where you'd put me?
I'll never go there voluntarily!

LATUNSKY, 1st & 2nd NURSE
Let's not hesitate, let's go
A lot to do, our spirits low,
Of his head the sick evil
Will be chased out,
They will set your brain right.

POLICEMAN
If you are the Muscovite writer in question,
then please follow these comrades.

MASTER
No! Where are you taking me? What do you want?

1st & 2nd NURSE
What we need now is calm.
There is no better psychiatrist on earth
than Professor Stravinsky.

MASTER
You want to lock me up in the madhouse?
No! No! No!

POLICEMAN
Hey! Let's get going already!
Hey! What the devil are you doing?
There is no place for questions,
They only mean trouble.

LATUNSKY
Hey! Don't you dare fight us!
Wait for the end, you idiotic dissident!
Hey, don't you dare, back off now!
What is this moron doing?
Out! To the car!

POLICEMAN, 1st & 2nd NURSE
What are you doing?
Out! To the car!

MASTER
Ah! The world has gone mad! But not me!
The lunatics are walking free.
And they want to put me in a straightjacket? No!

MARGARITA
Ah! They're killing him! Destroying him!
Madness and lunacy

are raging free!
No! You can't do this!
He's not just anyone!
He's the Master!
Leave him alone!

LATUNSKY
Stay out of this,
Margarita Nikolaevna!
Your job is at stake
if you don't remain calm.
(to the Master:)
You listen here!
Choose your words carefully.
They carry great
political weight.
Don't resist us, Misha!
We all want what's best for you.
You'll be free of your delusions,
and the comrades
await you with open arms.
There is no better psychiatrist on earth
than Professor Stravinsky.

MASTER
You are filthy, Latunsky,
an awful fellow!

MARGARITA
Don't let them
provoke you, darling!

POLICEMAN
We'll use force, if necessary.

MASTER
No! Stop, you thug!

1st NURSE
Come along now!

LATUNSKY
Grab him! Let's go!

MARGARITA
Darling, don't be afraid!
I won't leave you!
There's still hope!

MASTER
There's no hope!

MARGARITA
Wait for me!

MASTER
This love must not become
your final downfall.
I cannot be saved anymore.

MARGARITA
Yet my heart will take me
wherever love dictates.
I can't live without you anymore.

LATUNSKY
What's all this commotion about?
Come on, Misha! Let's go!
Enough of this! Come on!
You know where you're going
and why: you'll get
what's coming to you.

MARGARITA
I'll free you! Trust me,
Tomorrow the sun will shine,
And puts an end to the night!

MASTER
My life is over! Trust me,
Eternal night awaits:
I shall never return!

LATUNSKY, NURSES, POLICEMAN
There has to be order.

(Cigar-salon of Griboyedov. Huge, comfortable armchairs, small tables, Berlioz, Ivan)

TRACK 5 **Nr 5 Trio**

IVAN
My dear Comrade Berlioz,
may I ask a question?
This Jesus person, is he not after all
somehow an ancestor of the communists?

BERLIOZ
You are a very talented poet, Ivan...
...but still young and inexperienced.
You don't get the point.

IVAN
And what would that be?

BERLIOZ
That Jesus never existed!
Our studies of history show
that there is no basis for his existence.
Even if a book is about Jesus,
he still couldn't appear in it.
That would imply
that he actually existed.

WOLAND (*turns around in an armchair:*)
Well then, that is interesting!
Do you seriously think
that Jesus never lived?
Is God himself a fiction, by any chance?

BERLIOZ
Absolutely. Well... ahem...
Who are you?

WOLAND
I am a magician by profession:
I practice black, black magic.
I am a doctor who specialises in it,
which is why I was invited here.

IVAN, BERLIOZ (*aside:*)
What a strange person!
Who is this fellow?
What shall we do?
Suspicious guy!
Staring at me with such weird eyes!

WOLAND (*aside:*)
Look at how flustered they are!
Look how flustered these two are!
(*to Berlioz:*) But tell me!
So the other world
is but a fantasy?

WOLAND
To put it simply then:
are you an atheist?

BERLIOZ
Absolutely. We no longer rely on faith,
but on knowledge.
Shining bright like the Sun

WOLAND
Well then, just listen to how you put it!
And you? You too, perhaps?

IVAN
It's as clear as day!

WOLAND (*with malice:*)
Oh, yes indeed! Sensational!
Who would have thought it?
But listen to me:
Jesus did in fact exist.

IVAN, BERLIOZ
Ah, of course he did!
Certainly!

WOLAND
I can inform you I was there,
in secret.

IVAN, BERLIOZ (*aside:*)
What a strange person!
Who is this fellow?
Is he mad
or just pretending to be?
A foreigner no doubt,
from the look of him.

WOLAND
I heard Pilate and the high priest
arguing viciously.

But don't tell anyone.
I was there in secret,
No one shall know that.
Pilate was raging:
"Stop, you scoundrel Caiaphas!"
He was bursting with venom,
but that bastard
resisted him.
Pilate was a coward,
he spoke in vain,
but would regret it.

BERLIOZ, IVAN
We take a different view!

WOLAND
That doesn't matter. Look and see!

(Jerusalem. The palace of Pontius Pilate.)

TRACK 6 **Nr 6 Passion**

PILATE
Gods!
Why are you punishing me?
Why do I have to be
tormented so?
*(Ratslayer enters, hands over some parchment scrolls,
the secretary takes his usual place)*
My head is splitting,
there's nothing worse!
I despise this city!
Somebody give me some poison to drink!
A horrible existence!
I want to kill myself.

Fiery sun, hot air,
glowing like a cauldron.
Ill-tempered, ugly people.
It's unbearable!
My head is splitting,
I'm choking with disgust!
I despise this city!

Bring in the accused!
(Ratslayer leads in the tortured Yeshua)
Did you incite the people
to destroy the temple in Jerusalem?

YESHUA
Believe me... good person...

PILATE
What did you call me? Who am I?
(to Ratslayer:)
Ratslayer, tell him
how to address me!
Explain to him, Ratslayer,
how he is to address me.

RATSLAYER *(hits Yeshua:)*
To you, the Roman procurator is "hegemon".
Is that clear? Or shall I hit you again?

YESHUA
Don't hit me. It's clear.

PILATE
Your name?

YESHUA
Yeshua Ha-Notsri.

PILATE
Residence?

YESHUA
I go from house to house.

PILATE
So you're a tramp. Do you have a family?

YESHUA
I have nobody. I travel alone.
Believe me, good... hegemon, that I have not incited
anybody at all on this earth. I said that the temple
of the ancient faith was going to collapse soon
and a new temple of Truth would be built. Hallelujah!

PILATE
What is truth?
What are you babbling about?
What truth?
And how would you know what it is?

YESHUA
The truth, hegemon, is that your head aches so
much,
you would throw away your life.
But it will pass, and is already passing...

PILATE
Unbind him!
Do you swear you have done nothing illegal?

YESHUA
Why should I swear?

PILATE
Just swear... on your life, which hangs from a thread.

YESHUA

It hangs from a thread. My God!

But the only one who can cut that thread is the one,
up on high,
who suspended it.

PILATE

You do know well the murderer, Bar Rabban?
Do you know what they plotted against you?

YESHUA

No, I do not know this good man.

PILATE

Is everybody good for you?

YESHUA

Yes, everybody is good.
There are no bad people in this world.

PILATE

It that what you preach?

YESHUA

This is what I preach.

PILATE (*a sparrow flies into the portico, the Procurator
follows its flight, dictates now healed of headaches:*)

Yeshua Ha-Notsri has committed no crime,
and I do not confirm the death sentence.
I shall arrange for his custody myself.
Why aren't you writing?

(*The secretary hands over another parchment scroll,
Pilate turns serious:*)

Treason! Here I read...
Answer me! Do you know a man named Judas?

YESHUA

I know him. He is a good man.

PILATE

Haha! A good man?

YESHUA

He is an excellent, excellent man,
and he came to me because he wanted to learn.

PILATE

And what did you say about the emperor
to this good man who reported you? You've forgot-
ten?

If you don't remember, tell me. I'll believe it.

YESHUA

I remember well: I said
all power is a form of violence exercised over people.
That's what I said, and I still maintain it.
One day there will be no emperor,
and justice shall descend upon the earth!

PILATE (*shouts:*)

No! No! The only thing all the people want is
to be ruled by the great wise Emperor Tiberius!
There is nothing better, nor could there be!
(*a sparrow is flying around, squeeking*)
I confirm the sentence.
Do you believe in some kind of gods?

YESHUA

I believe in my God. God is one.

PILATE

Ask him for protection; you might get it.
(*Yeshua is taken away*)
Summon Caiaphas, the high priest.
(*to himself:*)
I despise this city. I despise it.

(Caiaphas-Berlioz comes)

TRACK 7

CAIAPHAS

You wanted to speak with me in private, hegemon.

PILATE

Thank you for coming, Caiaphas.

I accept your council's sentences.

The two thieves Dismas and Gestas
rose against Rome and shall pay for it.

But there are two others sentenced to death:

Bar-Rabban and the madman Ha-Notsri. Out of
respect

for this high holy day of yours,

I will set one of them free.

Well, high priest, which shall it be?

CAIAPHAS

Bar-Rabban.

PILATE

You're joking, right?

He's a murderer. The other is only a madman.

There's no question which is more dangerous.

Please retract this decision.

CAIAPHAS

He only killed men. Faith is a greater danger,
as are those who harm both it and authority.

So Bar-Rabban shall be freed,

and nobody else.

We have considered it well.

PILATE

High priest, remember that I speak for Rome.

CAIAPHAS

For the third time: Bar-Rabban. Yes, him.

PILATE

I'm suffocating. *(tears off his cloak)*

CAIAPHAS

The air is indeed stifling.

PILATE

No. It's not the heat!

This house is too small for the both of us.

I'll deal with you, Caiaphas!

Watch out!

CAIAPHAS

What are these threats I hear, procurator?

You yourself approved the sentence!

PILATE

There will be no tranquillity from now on,
for either you or your people.

You can report me to the emperor:

He will believe me, not you!

You will bitterly regret

sending to an ugly death

this philosopher and bringer of peace,

the great miracle doctor and healer.

There will be weeping and lamentation here,

and gnashing of teeth and wringing of hands.

Do you believe me?

PEOPLE *(from outside:)*

So what's it going to be?

We're hungry!

We've been waiting for hours!

We're thirsty!

Announce the sentence already!

Let's go to the Hill of Skulls

to watch this fine little show

you've promised.

CAIAPHAS (*with malice:*)
Philosopher and bringer of peace!

PEOPLE
What's it going to be?

CAIAPHAS
Miracle doctor and healer, indeed!
Judea is seething! It is full of bold demands!
And don't think that this was some accident!
This is the time, great procurator!
Behave like you have a spine for once.
Soon the people will act,
not just shout!
Announce the sentence!
Announce the sentence right now!

PEOPLE
So what's it going to be? We're hungry!
And we're thirsty!

CAIAPHAS
I said right now,
before it's too late, announce...

PILATE (*appears in the window*)
Enough! In the name of the emperor!

SOLDIERS
Long live the emperor!

PILATE
Standing before you are four rogues.
Their punishment is death on the cross.
But in honour of the holy day,
one of them has been granted clemency:
the name of the criminal
to go free:
Bar-Rabban!

PEOPLE
Bar-Rabban,
Bar-Rabban,
now we can keep on killing!
He was in trouble, but now he's all right:
the murderer Bar-Rabban
is going free!
The murderer is going free,
now we can keep on killing!

(*Griboyedov, previous ones.*)

TRACK 8 **Nr 7 Trio & Chorus**

WOLAND
That's exactly how it was.

BERLIOZ
How do you know? You saw it?

WOLAND
Indeed I did! You got it!
You have an eyewitness here before you.

IVAN (*angry:*)
What the devil is he trying to say?
He's talking back and forth.

WOLAND
The devil, truly. Perhaps he doesn't exist?

IVAN
Of course he doesn't exist!
Everyone knows that. Maybe you do too.

WOLAND
Oh, I know indeed, Ivan Nikolaevich!

IVAN, BERLIOZ (*aside:*)
This fellow is suspicious!
Who is this man?
Is he mad,
or just pretending to be?
A foreigner no doubt,
from the look of him.

WOLAND (*aside:*)
Poor boys. Now who could I be?
They're utterly puzzled.
Destiny is at hand,
and soon you'll know
if you'll live or die.

IVAN
My name... how did you know it?

WOLAND

Simple. Here's your poem
and photo in a magazine. So tell me,
Mikhail Alexandrovich:
if there is no God,
who is it that directs man's life?

BERLIOZ

Man himself! *(to Ivan, aside:)*
(He knows my name too!)

WOLAND

How could man direct anything
if he is unable to plan?
Not for a century,
not for a day,
and sometimes not even for an hour!
What are you, for example, planning to do?

BERLIOZ

Well, I have an exact plan.
I'm going to drink a shot of vodka
and then go home and lie down.

WOLAND

See? That's just what I'm saying.
You'll never go home again.

BERLIOZ

And why not?

WOLAND

Because as soon as you leave here,
the tram will cut off your head.
And I'm going to go live
in the place where you've been living until now.
The tram will be driven by a young woman.

IVAN

This person is mad!

WOLAND

No, not at all. She's a member of Komsomol.
But you, my dear friend,
soon enough,
will be taken to the madhouse
and placed under cold water,
my dear friend!
(Ivan and Berlioz try to run away. Hella and Behemoth enter dancing)
Just one final question.
Are you sure there's no devil? Just in case?

(Background jazz becomes louder. Hella takes Berlioz and Behemoth takes Ivan to dance, they go over to the garden, where the party is raging. Berlioz breaks free and rushes out to the street. Ivan can't get away from Behemoth. Woland stays in the salon, thrusts his arms into the air in a sort of trance and then smites down. At his sign the tram squeaks, terrible rumbling, screaming, crying. Among the groups of dances Berlioz's head rolls out on the ground. Behemoth lifts it up by the hair and gives it to Ivan. Ivan cries out in terror. Woland puts on his cloak and leaves hastily.)

CHOIR

Ah, poor, poor Berlioz! His head has been cut off! Decapitated by the tram!
Poor tram driver: I weep for you too.
Poor self-aware girl: a member of Komsomol!
Poor leaderless Writers' Federation:
Your beacon is gone, and you can't follow him!
Ah! Poor, poor Berlioz! Ah! Poor man! Ah!

(All leave, except Ivan with the cut-off head in his hand)

TRACK 9 Nr 8 Aria & Chorus

IVAN

I've gone mad. Mad.

I've gone mad. Mad.

No! This is nothing but a nightmare!

But it's not. It's a nightmarish reality!

Is that you? Misha, is that you?

Is this your head here?

Just now you

were talking to me.

A few minutes ago,

I was still me.

(During the interlude music he goes to the tea trolley, picks up a bottle of Vodka with his free and, drinks and puts it back. He places the head carefully on an empty champagne bucket. totters back to the mirror and tries to wipe the blood off his hands in a delirium)

Who am I?

Who are you?

Who am you?

Who are I?

The poet whom I became,

even though I wasn't born as one?

The simple child of the people.

Soaring higher and higher, I believed.

They raised me up – and I crashed down.

Downward where?

Into the dust.

What was it I believed? About God...

that God doesn't exist.

Ah, I believed that God didn't exist.

(Hella appears in the mirror.)

Get yourself out of here!

This place is completely mad!

It's impossible for a cat to dance,

especially with me!

(Behemoth appears in the mirror, with a cognac glass in his hand, he lights a cigar)

And cats don't light cigars!

They can't light them!

And the stranger! The stranger!

He said it, didn't he?

He squarely said

that the tram

would suddenly cut off his head.

If that is possible, then it's also possible

that he met Pilate.

You yourself heard what he said!

Then could Jesus actually have existed?

Good heavens! Is there a God?

I've gone mad. Mad...

(His other self looks back on him in the mirror, they argue:)

But it can't be!

Ivan, come to your senses!

Fiction and opium!

A fever dream! Delirium!

Ah, but no!

Oh my God!

I know who he is: he's Satan!

Seize him! Quickly! It's still possible

he's not far away. Come on! Line up!

The Evil One is on the loose in Moscow!

Quickly, quickly! Come on! Line up!

Police squad! Machine gun!

You hear that, devil? Don't run away!

(He rushes into the ball-room of Griboyedov, furiously tries to explain to the writes – including Latunsky – what he saw. He turns the tables up, smashes the furniture in rampage, they hold him down and tie him up.)

WRITERS

He's raving. – Ivanushka! – He's drunk.

– What does he want? – A gun? – Nutter.

– What's he saying? – The Evil One is loose?

– Ivanushka! – You've had enough!

(They chase him, force him on the floor)

Enough of this.

Why do you drink so much?

We can't let him go!

Tackle him! There!

LATUNSKY

Tie him up quickly!

Berlioz's death

has driven him mad.

Seeing that

decapitated head

can't be good for anyone.

Take him urgently

to the clinic!

WRITERS

Enough of this.

Tackle him! There!

(A bridge over the river Moscow. Evening, fog. Margarita stops, goes back to the middle of the bridge, stares at the water as if she considered jumping)

TRACK 10 Nr 9 Aria

MARGARITA
The river is swirling under the bridge;
it terrifies me and beckons to me.
The moon is aglow, I'm surrounded by fog;
I am alone amidst people.

I am alone, and the love inside me
permeates my entire being.
I've never felt such a thing in my life:
Seizing me, it holds me and will never let go.

I know I am now different, a different woman;
I know the two of us, he and I, are now one:
his work, his light and his being illuminate me,
and a new world, beautiful and noble, is coming.
I am enchanted by the heat of desire: there is no
greater power.

It is swirling in me like the water down there,
and will carry me far away.
Where? Who knows? For while I drift,
he will be suffering somewhere far from me.

I know I am now different, a different woman;
I know the two of us, he and I, are now one:
I cannot live my old life,
but the new one was over from the start:
he's been taken from me.
How can I save him? God! Give me strength!

Below, the flood of water flows
and roars, "The depths wait
to embrace you! Fear not!"
Longing for sunlight, I am drowned in the night...
I cannot live my old life.
Cover me, fog, for I am trembling!
Bring peace, moon, to my heaving heart!

(Apartment of Berlioz. Hella, Behemoth, Fagotto, a richly laid table).

TRACK 11 10 Finale

HELLA, BEHEMOTH, FAGOTTO
Moscow is an awfully fine place:
it has everything, especially vodka! Hey!
There's nowhere like it on this vast earth:
we're having fun, out on a spree! Hey!

These people can't guess who might be here
and laugh at what the mind cannot perceive.
Well, we have a surprise in store for them:
they'll soon have a knife in their necks!

BEHEMOTH
Flouting every rule,
there will be plenty of trouble! Hey!

FAGOTTO
What's wrong if our cat smokes cigars?
Who cares if he eats the caviar? Hey!

HELLA
The tenants' committee does not approve;
Here comes an official authority! Hey!

THREE
The comrade is coming: what's his problem?
We'll get him thoroughly sorted out.
We'll get him sorted, and thoroughly;
here he comes, and here he is!
Come along and wait, wait some more,
come, come, wait some more, come!

BOSOY (*arrives:*)
Who is that here? What is this?
The committee is opposed to such things.
In an officially sealed flat,
you are enjoying food and drink...

FAGOTTO
Have some of this, my dear Nikanor Ivanovich:
just a bite! There's plenty!

BOSOY

Comrade Berlioz is only just now deceased!
How did you get in here, and who are you?

FAGOTTO

We have a ministerial decree
allowing us to live here for a week:
Professor Woland, a foreign magician...

BOSOY

A foreign magician?

FAGOTTO

Indeed!
Take a look at that briefcase:
the paper is in it, isn't it?
(Bosoy finds it, what a miracle)
I am pleased to introduce myself:
Koroviev, interpreter,
This is Behemoth the cat, apprentice magician.
Hella assists us as secretary.

HELLA

I'll give you a massage, prince charming.

BEHEMOTH

Would you like a bit of caviar?

FAGOTTO

Perhaps a vodka for your nerves!
But first, let's take care of the rent.
This foreigner is filthy rich:
Will five hundred per day be all right?
But you know what? For a week,
let's say five thousand... in dollars!
(Bosoy, confused, tucks the money into his bag)

THREE

We'll double it! Triple it!
We are extremely pleased. Goodbye!
(They push him out)

FAGOTTO *(makes a phone call)*

Hello, police?
I wish to report a currency trafficker.
Sadovaya Street 302/b,
Nikanor Ivanovich Bosoi,
B like "bourgeois", O like "odious",
S as in "schismatic", O like above
and I as "In heaven's name, what is this?"
But one is obliged
to report such things, right?

THREE

Well then, now let's get working
on organising tomorrow night. Hey!
Everything is going well now,
but it's nothing compared to tomorrow! Hey!

HELLA

Hello, Comrade Lihogiev?
This is Irina.
That black thing that
isn't cabaret:
news is
that tickets are running out.
Everyone's going.

BEHEMOTH

Hello, this is Comrade Kuftin.
Black, sure, but there's
something else too;
we're learning more
as the phenomenon vanishes:
light will be shed
on the facts.

FAGOTTO

Hello, Comrade Pavianov!
We have the financial numbers, right?
the daily honorarium is fifteen hundred.
Only a fool would argue with that.
Calm down!
There's sure to be a full house:
black fever is in the air.
We have a paper!
With an official stamp!
Don't worry, just hurry!
There's no time,
Let's not get left out.
But don't worry,
There's no stopping us now!

HELLA, BEHEMOTH

There's a long line for tickets!

The house will be full. It's a huge fever.

Nobody can get complimentary tickets,
the posters!

Fifteen hundred are up!

There's no stopping us now!

HELLA

So, please Comrade Lihogiev,
things are shaping up. Be patient.

The posters are on the wall.

We're expecting a truly great success.

See how tickets are running out!

Tomorrow night! Wow! What a show it'll be!

TOGETHER

We don't have anything to worry about now,
we've taken care of everything.

Everything is all set,
it makes one glad!

See all the stupid asses

waiting just for us!

That's right! That's right!

Things are as I want them! That's right! It's surely
right.

No party's affairs have ever turned out better.

and the outcome is already assured,

things are largely coming together,

really and truly,

indeed!

(Variety Theatre, cheerful circus interlude music)

TRACK 12

SPEAKER

Esteemed members of the audience!

Comrades! Now for the main

attraction of the evening! Maestro Woland:

black magic and revelation. A sight to behold!

WOLAND

Bring me an armchair!

(Behemoth conjures an armchair out of the air. Woland sits down. The music becomes loud, but no one speaks)

SPEAKER

(he no longer stand the tension, jumps to the centre of stage)

While the Maestro is concentrating,

allow me to speak informally for a moment.

As you all known,

black magic, as such, does not exist,

and thus is a superstition.

Consequently, we can conclude that Maestro Woland is no supernatural being, but rather an illusionist of
unrivalled skill. Which will become as clear as daylight from the sensational revelation.

Maestro! The magic may commence!

WOLAND (*malignantly:*)

Babbling clown!

Stupid fool!

Fagotto, do you not agree?

FAGOTTO

Indeed, your highness. He is an unscrupulous windbag.

A terrible bore for everyone here.

You are quite right.

BEHEMOTH

I say we simply make him disappear.

HELLA

We must decide what to do with him.

FAGOTTO

And what if the earth

were to swallow him up right now?

WOLAND

Let it be so! (*He lifts up his wand, thunder, lightning and the Speaker disappears amidst flames of fire*)

ALL

Where did he go? What happened?

There are things the mind cannot perceive.

Could it all be a hoax?

Are my eyes deceiving me?

I hardly believe it!

It happened, and that's all there is too it.

What cannot occur just did.

It's enough to make your head explode.

The world is not such a simple place,

and this drives one mad.

All hell breaks loose when your mind is reeling.

WOLAND

And now, ladies and gentlemen... we can begin.

TRACK 13

(Fagotto's and Behemoth's spectacular card trick)

FAGOTTO

Are you curious
where the card went?

AUDIENCE

Where? Where?

FAGOTTO

Well, sir, you're about to find out.
Hey! You there!
Orchestra right, fourth row, second seat:
there's something in your inner pockets:
on the left one you'll find the card,
and in the right one, a big stack of dollars.

A MAN, CHOIR

Wow! He's good!

FAGOTTO

Don't be left out!
Look in your upper right pocket!

A WOMAN

Me too! Me too!

FAGOTTO

Just tell me where to send it.
Look there in your reticule!

ANOTHER MAN

They've been planted in the audience.
Obviously! If everyone gets some, we'll know it's real!

FAGOTTO

Very well, the gent is quite right.
Sir, what do you think about this?

*(Woland takes out a pistol, fires in the air. Money rains
down from above, the spectators try to pick up as
much as possible.)*

AUDIENCE

Ah, what a good shot! It gives life instead of taking it.
The clouds go away and the sky is clear and bright.
Ah, what a good shot! It gives life instead of taking it
Just let it come, falling from above!
Without money, our lives are nothing.
Without money day and night
We struggle
And suffer as long as we live.

HELLA, BEHEMOTH, FAGOTTO, WOLAND

What stupid creatures people are!
Chasing money night and day!
It's the only thing
they do
with their lives.
But even when they have it,
they are unable to look after it,
squandering away
by night
what they've worked so hard to earn by day.
They fight
and agonise,
and when death
comes for them in the end,
they meet it naked.
And that just makes us laugh.

CHOIR

We're suffering!

HELLA, BEHEMOTH, FAGOTTO, WOLAND

And that just makes us laugh.

(Woland shoots in the air again, while the last bills are still floating down, elegant boutiques appear on stage: clothing, hats, bags, cosmetics)

TRACK 14

FAGOTTO

And to make it easy to spend all this money we're opening right here: a glittering Parisian fashion salon.

Come right in, ladies, here across the stage.

Everyone please help yourselves to whatever you see.

Get to it!

AUDIENCE

Come on!

FAGOTTO

Come on, ladies!

We have everything for everyone.

It doesn't matter if you're thin or plump: you'll find the right wardrobe.

HELLA

Clothes require perfume!

Here's the entire repertoire:

Guerlain, Chanel, Numéro Cinq,

Mitsouko and Narcisse Noir.

ALL

Come on!

CHOIR

There's nothing better than black magic.

And no magic is better than the black kind!

Man is no longer a pariah!

His arse no longer hangs out!

(They all furiously put on all sorts of robes, even some men sneak up scrounging. Woland slowly crosses the bazar, comes right front, thrusts his arms in the air and smites down. Thunder, lightning, smoke, lights out.)

SCARED VOICES

What this? Hey! – Short circuit!

Damn darkness! Where are the stockings?

The building's been hit by lightning!

That was mine! Give it back!

(Suddenly all lights come back Woland and his companions are gone, so are the boutiques. The new clothes all vanished, the women stand there in lingerie, the scrounging men in underpants. A couple still scrambled in fight. General hysteria)

CHOIR

Jesus! This is treachery! Betrayal!

To exploit people's trust like this!

Bandits! Grab them! Police! After them!

There's no justice, only villainy!

CHOIR *(they sing maniacally)*

The great hammer is striking!

The old ideas are falling to dust,
and the new one shall triumph!

FAGOTTO

When one's mind is racing, singing always helps.

Start singing! *(he conducts them)*

ACT II

(Madhouse. An ancient castle, rebuilt as a shiny, modern clinic and sanatorium. Cold, blue lights, suspicious looking equipment. The patients are kept in big, vertical cases, about 2X1,5 m boxes, with minimal art uniform furniture. Transparent tube-system, where the patients get their centrally controlled doses of infusion in form of a red liquid. The choir begins to sing an enchanting melody.)

TRACK 15 Nr 11 Chorus

FOOLS

Oh, how nice it is here! Oh, how lovely!
This place makes us at peace with ourselves.
We're grateful for this place of rest:
We've found a safe haven at last!

Blue lights, luminous corridors.
Fine words, the hum of Latin:
Epilepsy, catalepsy,
catatonia, dementia.
Happiness, rest and harmony!

The barred window guards our peace,
as we find it safer this way.
No lunatics will break in here:
we're well protected from them.

The professor looks at us with paternal care,
and our hearts are full of gratitude.
An army of nurses is busy everywhere,
with white caps on their heads.
Happiness, salvation and harmony!

(As the music changes, nurses and policemen bring in the spectators from the Variety Theatre, according to the authorities they all behave as lunatics since the known events)

TRACK 16 Nr 12 Scene & Duet

AN IMPORTANT COMRADE *(in straightjacket)*
A straightjacket? Have you gone mad?
Do you know whom you've just tied up?
You comrade orderlies here are
all going to be reported!

DRUNKEN MAN *(in straightjacket)*
Get me some vodka instead, mate:
four or five bottles of it,
because if I ever sober up,
it's sure to drive me insane.

YOUNG WOMAN *(half-naked:)*
Feasting your eyes
on a leading Komsomolka?
Bring back my clothes!
And catch that cat!

CLEANING WOMAN
Cleaning all the lavatories:
that's what I do at the theatre.
I'm happy to be here, but while I'm gone:
who's scrubbing off all the crap?

(While they perform their solos, each gets closed up in an empty box on the ground floor. Nurses come wearing barbs and pretty white mantles, they inject them and close them behind bars.)

NURSE
Everything will be fine:
the drug will soon take effect.
Nobody need worry here:
we have peace, rest and harmony.
(She takes Master by the arm, while another nurse leads Ivan towards them from the opposite side)
Just look: we're all behaving ourselves,
and now we can walk.
We have a writer with us, right over there:
go ahead and discourse.

MASTER *(desperately:)*
A writer? God help us!
I cannot stand seeing writers.
Every last one is a complete bastard:
a dishonourable scribe for hire.

IVAN
Masterov! What are you doing here?

MASTER
Don't play the fool!
You were one of my accusers!
This is where that charge has brought me.

IVAN
Yes, I was there and don't deny it:
I spoke unwittingly.
But I am not the same person I was then.
I know there exists a power greater than man,
and I now regret being unjust.

MASTER
Why are you saying that?
Have you perhaps read my book?

IVAN
have not. But I have seen Satan face to face.
He held Berlioz's severed head in his hands.
Ah! I saw it! That's why I'm here in the loony bin too.
I saw Jesus before Pilate.
He was gentle and unshakeable.

Master! Forgive me for my sin!
Please accept me as your disciple!
Forgive me!
Accept me!
Tell me what happened next in the story!

MASTER
Very well.
The manuscript might be lost forever.
At least one person should know
what the truth was,
after I've been lowered into the earth.

TOGETHER
The manuscript might be lost,
the world might remain out of its mind,
and the righteous can certainly be killed:
but their truth
will live on without them.

IVAN
Tell more of the story!

MASTER
Behold.
The women are on Golgotha.
It's now time for mourning.

(Jerusalem.)

TRACK 17 **Nr 13 Chorus**

WAILERS
Floods of tears are falling from our eyes,
God sees
that this entire land is full of sin.
Where could we hide
if he smites us with lightning?
Lord, have mercy on us!

The True Judge, who gives us death or life,
judgement is his.
Blessed be his holy name.
He judges the living and the dead,
punishes us for our sins
and descends to the grave for us.

Floods of tears are falling from our eyes,
God sees
that this entire land is full of sin.
Where could we hide
if he smites us with lightning?
Lord, have mercy on us!

TRACK 18 **Nr 14 Air**

MATTHEW THE LEVITE

I am an ox,
a lame fool!
I was unable to reach
my aim.
Impotent and cowardly,
oh fool that I am!
I achieved nothing
in the end.
Master! Do not suffer
up there on the cross!
Here I have a knife
to stab into your heart,
and then into my own;
I shall follow you right away
into awful death!
I, your faithful disciple Matthew the Levite!

See the vultures
have gathered above,
as the smell of death
hangs everywhere.

Earth and heaven
are buried in terrible heat.
Even the boulders
tremble in torment.
Ah, Master, you are still alive.
A legion of flies
have settled in your eyes.
The sun is already setting.
O great God above,
grant him death at last!

(He collapses, breaks out in tears. Pilate appears from the background with his guard, steps to the cross, looks up. At the sign of his hand three soldiers go there, one of them stabs the convicts in the heart. Matthew does not see it. Stands up.)

I curse you, God, for you are deaf!
I curse you, God, for you are wicked!
I cannot stand this impotence any longer.
Unable to end his suffering,
I should die.

(He lifts up his knife. The soldiers rush to him lead by Ratslayer and grab him. Pilate and his guard arrives)

TRACK 19 **Nr 15 Quartet**

RATSLAYER

We have captured this man, hegemon.
He had his knife with him as well.
What shall we do with him, hegemon?
Shall he live or die?

PILATE *(to Matthew the Levite:)*

Who are you, you wretch?
And what were you doing with the knife?
You are in a quite dangerous position:
so speak, but think first!

MATTHEW THE LEVITE

I am Matthew the Levite.
I was his most faithful disciple.
Now I am going to kill myself:
that's what the knife was for!

PILATE

Why do you wish to kill yourself?

MATTHEW THE LEVITE *(pointing at Yeshua:)*

Behold, the sufferer!
I couldn't kill him
to end his suffering...

PILATE

He is no longer suffering.
I've arranged for that,
permanently.
(to Ratslayer:)
Find
this Judas for me.

RATSLAYER

What shall I do with this one?

PILATE

Leave him here. That's the safe way.
I still need him.

RATSLAYER

I'll take care of it right away, my lord, right away!

MATTHEW THE LEVITE

Oh, why was I unable
to protect you, my Master?

*(Ratslayer beckons his men. They bring in Judas,
nicely dressed)*

PILATE

Nice new clothes, Judas.
You received the money?
How much did the priests give you, O Judas?

JUDAS

Thirty pieces of silver. I deserved them.

PILATE

Oh, indeed you did, Judas!

MATTHEW THE LEVITE

I wish you would die here right now
you filthy traitor!
You betrayed the Master and killed hope.
Why? Why? Why?

JUDAS

You heard why: for thirty pieces of silver!
That's more than what he promised!
Your famed master? What did he give me?
Assurances that one day, somehow,
I'll get to have a fine time
in the non-existent next world.
I only want one thing: enjoyment,
and that doesn't come free.

MATTHEW THE LEVITE

Judas, your only god
is money!

JUDAS

Oh, yes. That's right.
My god is clinking
here in this bag.
And yours? Where is he?
Hanging there on the cross.

MATTHEW THE LEVITE *(looses controll:)*

I'll kill you! I'll kill you, you worm!

JUDAS *(frightened:)*

Hey! What do you want from me?

PILATE

Enough! Take him away!
But be careful with him: I need him alive.
*(Two soldiers are dragging Matthew, but they stop and
fight at a distant point of the stage.)*

I'm sorry, Judas. That's the way the world is:
I have to protect you
from insane fanatics.
I'll assign you some bodyguards.

JUDAS

Thank you, hegemon.

MATTHEW THE LEVITE

Stop! I'll slice you open!

PILATE *(At his sign two guards take Judas and leave.
Ratslayer is about to follow, but Pilate holds him back:)*
Kill him and take away his money.

RATSLAYER

Yes, my lord. I'll stab him and bury him.

PILATE

Not like that! I want him to be found.
Hang him from a tree in the garden of Gethsemane!
Judgement on him will thus be fulfilled:
his guilty conscience drove him to suicide.

RATSLAYER

As you wish, my lord.

PILATE

Give the money to Caiaphas.

MATTHEW THE LEVITE

I'll get you if it's the last thing I do!

JUDAS

As long as I have money, no ill can befall me.

(The park near Griboyedov. Margarita alone.)

TRACK 20 Nr 16 Quartet

MARGARITA

I couldn't stand being at home without him.
In the end, I came out here.
My love, this is where they took you away from.
But I feel as if something must happen today.
I know, I had strange dreams last night:
I know, I was wandering in the thick fog...

FAGOTTO (*suddenly appears:*)

I know, you were wandering in the thick fog.
And there in the fog,
you were shocked to see
the Master
himself appear!
It was him, and not anyone else;
it was him for sure, his face unshaven,
his coat fluttering,
his blue eyes sparkling.
He stood there, and what did he do?
He gestured to you!

BEHEMOTH (*suddenly appears:*)

Margarita Nikolaevna,
something is going to happen today, won't it?
I give you my word of honour that, yes,
that something will, and what a something!
This dream is no vanity:
it will be fine, believe me, meow!
Sorrow is ending, and solace is coming;
winter is almost over, replaced by spring.

MARGARITA

Who are you, and how do you know
about my dream and what my name is?

FAGOTTO

Oh, we know all kinds of things,
and that's why we are here.
We know what your dream means.
You must look in the future, not the present.

BEHEMOTH

This trump card is in our hands...
so cut out this mourning, meow.

FAGOTTO

This trump card is in our hands...
Only hope brings success, not suspicion.

HELLA (*suddenly appears:*)

What your dream means is that tonight
you'll be meeting with your love again,
if you accept the invitation
that we have brought from the Chief...

THREE

...our great lord Woland!

FAGOTTO

You'll see!

BEHEMOTH

A marvellous adventure lasting until dawn.

THREE

There is no imagination that would foresee this:
you won't regret it!

MARGARITA

Are you mad? What are you thinking?
To visit a stranger? How would I go?

FAGOTTO

We're inviting you to a ball, and at the end of the night,
you'll get the Master back there.

MARGARITA

This is nonsense! It can't be true!
Or prove to me that it is!

FAGOTTO

Listen well, unbelieving lady:
do you remember Pilate's lament?

THREE

"Gods!
Why are you punishing me?
Why do I have to be
tormented so? "

MARGARITA (*flabbergasted:*)

The Master's work!

THREE

"My head is splitting,
there's nothing worse!"

MARGARITA

The Master's work! Oh, my God!

I'll do whatever you ask.

Nothing is preventing me now.

(*Hella gives Margarita a golden box*)

FAGOTTO

Spread this cream all over your body.

All over!

The rest will take care of itself. Adieu!

(*Margarita puts cream on her face, then takes off all her clothes and puts cream all over her body.*)

TRACK 21 **Nr 17 Witches' Sabbath**

MARGARITA

Oh, this cream! What wonderful cream it is!

My body no longer feels any weight at all.

Pleasure is sparkling through every cell!

I knew this! Oh, I foresaw it!

Now I'll sit on this broom

and fly away!

Oh, this is lovely!

I can go anywhere!

(*The park transforms. Mystical lights. Witches enter,
dance*)

A new world is opening up before me.

Freedom carrying me off like a hurricane.

Come on, phantoms and ethereal willis:

I too now... am a witch!

Now I'll sit on this broom...

(*She flies up on her broom, a neon sign lights up:*

House of Writers, Margarita slows down)

Is this where those accursed wretches live?

I'll take revenge! I can do anything.

Do you hear that, Master? Do you hear it?

(*she breaks a window:*)

This one too! And this one! And this one! And now
this!

Now I'll sit on this broom...

(*She breaks all the windows one by one, then flies on
and lands among the witches who danced over to the
other side of the stage and join in as choir:*)

WITCHES

A new world is opening up before you.

Freedom carrying you off like a hurricane.

We are phantoms and ethereal willis:

Oh! Now you too... are a witch!

(Wild witch-dance, in the end Margarita stands alone in a small circle of light. When the lights come up again, she is standing in front of a huge double wooden gate, Woland and his company facing her.)

TRACK 22 Nr 18 Quartet

WOLAND

Welcome, Margarita.

We are glad you are here.

You are a clever lady.

You've guessed

whom you've come to visit?

(Margarita takes a courtesy)

I have an important role for you.

The ball of the full moon is starting,

and I need a hostess.

You will oblige, won't you?

BEHEMOTH

Indeed I will!

FAGOTTO

She shall be Margot, a lady of high rank!

WOLAND

Welcome amongst us,

Queen Margot!

BEHEMOTH

Indeed! Indeed!

With French blood:

great great granddaughter

of Marguerite de Valois.

FAGOTTO

Let me give you a few pieces of advice.

Be uniformly kind to everyone.

HELLA

Do not deny anyone a dance,

no matter who asks.

BEHEMOTH

Bandits, pimps and murderers:

all of them must receive a smile.

HELLA

Well then, let's go! Get ready for the ball!

Allow me, dear queen,

to provide you

with your evening attire.

(The naked Margarita is given a huge poodle medalion on a heavy golden chain.)

(The music turns louder, the scene turns around, now we see the ballroom on the other side of the wooden gate. Wild dance. The door is now in the background, Woland and his accompaniment enters. Behemoth knocks out the floor three times with his golden stick. Sudden silence, all freeze. Woland and Queen Margarita enter.)

TRACK 23 Nr 19 Aria with Chorus

WOLAND

Greetings, my friends!

When the moon is full,

even the Creator rests.

Let's all have fun together!

It's no little work;

one must rest sometimes.

But soon it will be midnight.

Now I shall reveal myself undisguised.

FOUR

How lovely you are! How very lovely!

An extraordinary occasion!

Oh, what a brilliant night for a ball!

Everything will be fine! Just have no fear!

For I am who I am,

the knower of good and of evil.

Next to God, there I am,

even though they call me the Evil One.

The servants of the arrogant power

say "Yes".

What I say is "NO!"

What I say is "NO!"

For denial is what I am,

my very essence.

I am the rational path
and truth gained in battle.
I am the genuine life
and the freedom that breaks chains.

I am the darkness
that gives birth to life.
The power that always strives for bad
but always creates good.
I am there where there's thunder,
and where the sun shines.
I am where He is.
Indeed, wherever He is!
If you open your eyes, wherever you look,
you'll see me everywhere.

TRACK 24 Nr 20 The Satan's Ball

WOLAND
Enough talk.
The clock will soon strike twelve.
Queen Margot, please open the ball!

I am the rational path
and truth gained in battle.
I am the genuine life
and the freedom that breaks chains.

MARGARITA (*a bell tolls twelve times*)
I hereby open
the spring ball of the full moon.

(Cacophony of bells, the orchestra begins to play. Dance. One man emerges from the crowd wearing a tux and laurel on his head)

HELLA
Here comes the first dancer:
Nero, the bloody poet.

BEHEMOTH
He didn't set Rome on fire...

FAGOTTO
...but he did kill a great many people.

BEHEMOTH
Oh! He had them killed! Without hesitation!
His mother, wife and younger brother.

FAGOTTO
Even his teacher couldn't escape him:
Seneca's blood flowed in the bath.

EMPEROR NERO
Queen Margot, may I have a dance?

HELLA, BEHEMOTH, FAGOTTO, CHOIR
The queen is delighted.

EVERYBODY
Murderers, ruffians and gangsters revel here,
all of us having a splendid time!
We were all alive once,
and now we merrily carouse in death.

NERO
Thank you, your highness, for the dance.

HELLA
Why, it's a lady!
Lucrezia Borgia, of course.
She had a clear path ahead of her in life,
as her papa was the Pope.
She poisoned two of her husbands.

LUCREZIA
May I, my royal lady?

HELLA, BEHEMOTH, FAGOTTO

The queen is delighted.

EVERYBODY

Murderers, ruffians and gangsters revel here...

LUCREZIA

Thank you, your highness, for the dance.

HELLA

Look! Here comes a French gentleman
made famous by his machine:
the guillotine,
which bears his name.

FAGOTTO

Practical and democratic,
it spreads the principle with a click.
Peasant or a noble, it doesn't care,
and makes them all a head shorter.

GUILLOTINE

Permettez, Madame?

HELLA

Well, this isn't going to be easy!
Two vampires from New York.
Jimmy and John are pretty well soused.
The reports are certainly true.

BEHEMOTH

They have to gulp down the whisky,
as the fatty Yankee blood
is too much for their stomachs, making their man-
ner,
shall we say, somewhat immoderate.

TWO VAMPIRES

Coming to boogie with us, baby?

HELLA

The queen
is happy to boogie with the gents.
There's no greater pleasure.
We are all charmed.

HELLA, BEHEMOTH, FAGOTTO, CHOIR

The queen is delighted.

(More and more distorted figures grab the queen to dance. Margarita is getting exhausted.)

EVERYBODY

Look at all the murderers who were quick with a dagger or hid poison in your food to dispatch you to a hasty death. Everyone here has spread the Black Death and killed over and over again. Indeed, Satan was waiting here, mate;
the champagne is flowing;
drink up as long as the night lasts, and no longer.
Let's enjoy ourselves around Woland!
This is our time; drink your drink;
you can drink it merrily, hey!

TRACK 25

WOLAND

In keeping with our customs,
bring on the night's surprise.
Ladies and gentlemen!

You see a cultivated human head
has joined us.

He is a marvellous skull,
and a master of reasoning.

A hero of our era, surpassing God,
whom he does not believe exists, as I do not exist.

Here I give you the great virtuoso of denial,
the late head of the Soviet Writers' Association:
Mikhail Alexandrovich Berlioz!

*(A silver platter on a big pedestal holding Berioz's head
is brought in by two diabolic waiters. The elegant
guests applaud it.)*

WOLAND

Look around you, comrade chairman!
This is Satan's ball, is it not?

Do you maintain your stance
that I do not exist?

The head of BERLIOZ

There is no Satan:
I swear by that even now.

WOLAND

But then there can't be a Satan's ball, either.
So how is it that you're here?

BERLIOZ

I'm not here. I'm just imagining it,
or dreaming that all this is going on;
what's even more likely is
that you have hypnotised me.

CHOIR

Oh, you jackass!
Oh, you great big ass!

WOLAND

And the tram didn't slice off your head,
as I predicted?

BERLIOZ

Of course not. If it had,
how could I be here arguing with you?
The dead do not speak. When one is dead,
nothing comes afterward.

WOLAND

Does nothing include my conjuring your head now
into my drinking goblet?
I'll drink wine from it: vinum falernum.

BERLIOZ (*cries:*)

I'll believe it when I see it!

WOLAND

As you wish.

*(He swishes his spade. Thunder, lightning, smoke. The skull turns into a golden goblet. Hella as the magician's
assistant jumps there and pours the wine.)*

CHOIR

What a strange man!

What an idiot!

He's crazy!

He's a cretin!

He's a clumsy, mindless animal
digging his own grave.

He deserved what he got:
his head is gone.

(Margarita awakens naked in Woland's arms.)

TRACK 26 Nr 21 Sextet

MARGARITA

Where am I? Where did they go?

WOLAND

Finished. The celebration is over.
This is the flat of the late Berlioz.

MARGARITA

But... how did I end up here?

WOLAND

Cheers, everyone!

EVERYBODY

Look at all the murderers...

WOLAND

You were here with me all along.

MARGARITA

But all those people? The grand ballroom?

WOLAND

It's easy in the fifth dimension, my dear.

FAGOTTO

Dearest Queen Margot, you enchanted everyone.

HELLA

What delicacy! What charm! You were truly marvelous!

FOUR

Noblesse oblige.

You are lovely! Lovely! Noblesse oblige.

MARGARITA *(she remains silent for a while, as is she
was waiting for something. Then stands up:)*

But I should be going. It's getting late...

It's been a great pleasure, sir, to be here.

(Master steps out from the mirror)

TRACK 27

MARGARITA

Master!

WOLAND

Sit yourself back down and think:

This, my dear, is an occasion to make use of.

Wouldn't you like to say or request something? What
shall it be?

MARGARITA

So, I can ask for something?

WOLAND, HELLA, BEHEMOTH, FAGOTTO

Yes. In fact, you can demand it.

MARGARITA

I request and demand that,
this very instant,
you give me back
my love, the Master!

MASTER

Margarita!

MARGARITA, MASTER
Here you are, darling!
Together with me again!

MARGARITA
The sun has come out. Don't worry.

MASTER
The awful night is over.

MARGARITA
Take my hand...

MASTER
...I'll never let go!

TOGETHER
...I'll never let go!
Nothing can prevent me
from embracing you.
I'm not just dreaming about you?

MARGARITA
Whatever you need,
I will do

for you,
my darling!

MASTER
How did
I get here?
I don't understand.
But I'll never
leave you again.

TOGETHER
Our fates are intertwined:
there can be no other way.
Nothing will
ever separate us,
as you and I are one.

WOLAND
Beautiful, proud woman
of great suffering,
Heaven has taken pity:
let him be yours.

HELLA, BEHEMOTH, FAGOTTO
Love! How nice!

All those "ahs" and "ohs"!
A burning flame that will never die!
How lovely!

MASTER, MARGARITA
When the fire of dawn is ignited,
when the noon sky burns
or sheds thunder,
you and I
will always
be together.

HELLA, BEHEMOTH, FAGOTTO, WOLAND
The fierce winter fades
into a fine ending,
the grim sky clears,
and summer is near.
The grass grows and the mud vanishes,
All the anguish outside
will be at peace,
and your eternal home awaits.

MASTER, MARGARITA
When you're sad and tired
I can be your companion;

I know we'll be happy together,
for this is what our destiny ordains.

HELLA, BEHEMOTH, FAGOTTO, WOLAND
No woe, no sorrow,
only light, without shadow,
we'll walk
an eternal road,
living forever,
as our destiny ordains.

*(Woland and his accompaniment step out from the
shadow and approach the couple.)*

WOLAND
Well, Master, I know who you are.
But do you know who I am?

MASTER
Yes I know who you are.
Ivan told me in there
that Satan had appeared in Moscow.

WOLAND
Satan. Well, yes.

That's what they call me down here.
But tell me what your secret is:
tell me why Margarita calls you the Master.

MASTER
Because of my novel. She thinks
the person who wrote it is a master.

WOLAND
Who is the book about? Who is the protagonist?

MASTER
Pontius Pilate.

WOLAND
I'm already interested.
Show it to me immediately. He is my favourite.
Get your book for me!

MASTER
I can't. Unfortunately, it's impossible.

WOLAND
And why not?

MASTER
It was confiscated, shredded, burned, and now it's gone.

WOLAND
Foolishness! Manuscripts never burn!
*(Beckons Behemoth and he conjures the manuscript.
Woland opens it.)*
Now let me see.

ALL
The clouds are dispersing
to admit sunlight,
as pale faces get a vibrant colour.
It looks like your case is going well:
there's no harm in dealing with the devil.

WOLAND
The black mud is finally settling.
The jumbled wild torrent is calming at last.
Whoever tried got there in the end.
The raging and fiery blood has quieted.
This tranquillity is the wage of so much effort.
"Sleep would not come to the procurator,
he watched the full moon for hours.
It was already growing light."

(Pilate alone in the portico. Burning torches. Light comes up.)

TRACK 28 **Nr 22 Introduction & Arioso**

RATSLAYER *(enters:)*
I wish you good health, hegemon.

PILATE
Will you tell me what you've accomplished?

RATSLAYER
We strangled Judas and hung him up.
I mean he committed suicide.

PILATE
What happened with his money?

RATSLAYER
So much did he regret his sin
that he threw the money...
We threw it into Caiaphas's courtyard.

PILATE
How are things out there in the city?

RATSLAYER

There's no sign of unrest.
You will find all the details
of the execution in here.
(He hands over a scroll)

PILATE

Very good. Fine work indeed!
Very good. I've taken my vengeance
on you, Caiaphas.
And you rotter, Judas
you've paid for this, you rat.

RATSLAYER

I shall do anything you order, my lord,
and kill as needed. My life is yours.
I have the empire and you to thank
for everything I have and will never forget.

PILATE

(While he remains alone, he opens the scroll.)
His words were:
"Forgive them, for they know not
what they do."
He said this and died.
But no: there was more.
"Cowardice is the greatest sin."
(arioso)
Cowardice is the greatest sin!
And I was a coward! A coward!
I could have saved him;
death is drying on my soul.
Does he forgive me too?
And do I forgive myself?
I have become a part of this story,
and it will be remembered,
remembered forever.

(Woland, Matthew the Levite.)

TRACK 29 Nr 22b Intermezzo

WOLAND

I didn't expect you, Levi Mavei.
What do you want, you slave?

MATTHEW THE LEVITE

I am his disciple.
He sent me to you, Yeshua did.

WOLAND

Don't bore me. Out with it.
What was the message?

TRACK 30 Nr 23 Sextet

MATTHEW THE LEVITE

Because they don't deserve the light.
But then give them peace!

MATTHEW THE LEVITE

He read the novel.
He asks you to look
after the Master and Margarita
and give them eternal peace.
Is this not too difficult for you?

WOLAND

Nothing is difficult for me,
as everyone knows, you fool.
Why don't they get to go over to him?
Into the light?

WOLAND

Tell him that it's already halfway done.
And now: get out of here!

MATTHEW THE LEVITE

If only your day would be over at last,
prince of shadows,
shackle of heavenly light,
you spirit of wickedness!

WOLAND

Good cannot exist without evil.
Can there be light without shadow?
But in order for you to understand this,
you would need to have a mind in your head.

(Woland and his accompaniment, the Master & Margarita.)

WOLAND *(jokingly:)*

Not a bad work.

HELLA, BEHEMOTH, FAGOTTO

A fine little work!

WOLAND

Lovely writing.

HELLA, BEHEMOTH, FAGOTTO

It's a masterpiece!

WOLAND

Congratulations.

HELLA, BEHEMOTH, FAGOTTO

From us as well!

WOLAND

Rich in meaning.

HELLA, BEHEMOTH, FAGOTTO

The first in an oeuvre!

WOLAND

And now? Now what?

MASTER

I don't know. I don't know a thing.
All this is so sudden!

MARGARITA

We love each other. Isn't that enough?
All we need is a little place, a refuge.
We'll wake up together each day,
our lives intertwined!
My love, what more do we need?
What else could we possibly need?

WOLAND

A beautiful dream, but think about this:
it won't work very well here in Moscow.
One cannot be independent here:
the system doesn't tolerate it.
Here one can be only a slave or a prisoner:
you're better off starving to death.
Arbitrary rule is everywhere:
you hide from it, and it strikes you.
You take off and flee,
but the path will take you too to prison.
But if you trust in me, I can recommend
another much better solution.
Do you trust in me? Do you trust me?

MASTER, MARGARITA

We trust you. Yes! Yes!

TRACK 31

WOLAND

You should know,
O honoured Master,
that your work has been read and praised up high.
I offer peace. Eternal peace.
Yeshua sends this to you with me.
You must depart this earthly existence.
You're not afraid?

MASTER, MARGARITA

No!

WOLAND

The clock strikes.
Now you'll step over into another world with me.

MASTER, MARGARITA

We are following you, Monseigneur.

WOLAND

See, the spirit world awaits us.

Let us drink to the journey.

(Woland's assistants silently do their job: distributing glasses, pouring wine, help with their cloaks etc.)

Vinum Falernum. This is what Pilate
drank that night.

MASTER, MARGARITA

To Woland!

(They drink, Margarita faints.)

MASTER

Murderer! Poisoner!
(he too collapses)

BEHEMOTH

It's always like this. I'm a bit bored of it.

FAGOTTO

The reward for good work is abuse.

(The Master and Margarita awaken. Lights change from warm interior to cold blue: they were transformed to ghosts, Happily flying about in their new form.)

TRACK 32

MASTER

Are we alive? Could it be?

MARGARITA

Another life!

MASTER, MARGARITA

Now nobody can ever separate you from me!

MASTER *(to Woland:)*

Pardon me for what I said.

MARGARITA, MASTER

With you and you alone
in this other life!

Thank you, lord highness!
I'm so happy!

WOLAND

Then let's go together.
This is great.

MASTER

I still have to arrange something at the psychiatric clinic.

WOLAND

Yes, I know. We also have some more matters to attend to.

BEHEMOTH

Meow, oh, yes we do!

FAGOTTO *(Pushes them outwards:)*

Hurry! Before the machine guns smash everything
here into pieces.

HELLA

Shall I bring you your coffee, Monseigneur?

ALL

A nice little coffee never hurts,
unlike drinking beer on top of wine.

TRACK 33 **Nr 24 Chorus**

CHOIR

Galaxies billow,
and the earth circles the sun,
every course laid out:
chaos and order are one.
Where there's life, death is there too,
and yes includes no,
light and shadow exist together,
and repentance is generated by sin.

God directs your fate in a fashion
that expects an answer from you.
Never forget: it's no sin to doubt.
The only sin is cowardice.

What a great notion it is to make a decision
between sin and virtue without being forced to!
Finite man determines
his own destiny for himself.

Against excessive arbitrary power,
what is one mortal life worth?
Always let your spirit be the guide,
and heaven and earth will adjoin.

God directs your fate in a fashion
that expects his answer from you.
Never forget: it's no sin to doubt.
There is only one sin to doubt.

The greatest sin is cowardice.

THE END

(Translation of the libretto: Roger Arthur Crane)

*Sáfr Orsolya, Gavodi Zoltán, Szakács Ildikó, Kálmán Péter, Likovics Alexandra,
Kiss Tivadar, Balezó Péter és a Magyar Légtornász Egyesület légtornászai*

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

Felelős kiadó **Ókovács Szilveszter**,
a Magyar Állami Operaház főigazgatója
A bookletet szerkesztette **Karczag Márton**
Fotó **Rákossy Péter**

Grafikai terv, nyomdai előkészítés **Mátai és Végh Kreatív Műhely**